

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS

ERZURUM AHKÂM DEFTERLERİNE GÖRE MİLAS

KAZASI

(H.1155-1224/ 1742-1809)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Songül ÖZTUNÇ USLUER

Danışman

Prof. Dr. Alpaslan DEMİR

TOKAT-2023

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Prof. Dr. Alpaslan DEMİR danışmanlığında hazırlamış olduğum “Erzurum Ahkâm Defterlerine Göre Milas Kazası (H.1155-1224/ 1742-1809)” adlı Yüksek Lisans/ Doktora tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

.../.../...

Songül ÖZTUNÇ USLUER

İmza

JÜRİ KABUL VE ONAY

Songül ÖZTUNÇ USLUER tarafından hazırlanan “**Erzurum Ahkâm Defterine Göre Milas Kazası (H.1155-1324 / M.1742-1809)**” adlı tez çalışmasının savunma sınavı tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen Jüri tarafından ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

İmzası

Üye (Başkan) :.....

Üye :

Üye :

Üye :

Üye :

ONAY

...../...../.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Çalışmanın yapılmasında danışmanlığın da ötesinde maddi ve manevi destekleri ile her zaman yanımda olan, üniversiteye başladığım günden itibaren beni yetiştiren, öneri ve bilgileriyle yolumu aydınlatan hocam, danışmanım Prof. Dr. Alpaslan DEMİR'e ve saygı değer eşi Dilber DEMİR'e, bilgilerini, tecrübelerini ve kaynaklarını benimle paylaşan saygı değer hocam Prof. Dr. Ali AÇIKEL'e ve bana yol gösteren, eleştiren doğduğum günden beri destekçim olan abim, aynı zamanda hocam Doç. Dr. Hüseyin Baha ÖZTUNÇ'a teşekkürü borç bilirim.

Beni bu yaşıma getiren, okumam için her zaman yanımda olan, beni benden çok düşünen her şey için beni cesaretlendiren daima yanımda olan canımın içi bu hayattaki en büyük dayanağım bir tanecik annem yaşam kaynağım Perihan ÖZTUNÇ' a, yanımda olmasa da varlığını hissettiğim babam Yüksel ÖZTUNÇ'a ve benimle beraber çabalayan yol arkadaşım, destekçim canım eşim en büyük şansım Serkan USLUER'e sonsuz teşekkür ediyorum.

ÖZET

ERZURUM AHKÂM DEFTERLERİNE GÖRE MİLAS KAZASI

(H.1155-1224/ M.1742-1809)

Öztunç Usluer, Songül

Yüksek Lisans, Tarih Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Alpaslan Demir

Mart 2023, X + 98 sayfa

Osmanlı Devletinde adalete her dönemde önem verilmiş ve bu yüzden adalet sistemi de güçlü bir hal almıştır. 1742 yılından itibaren eyalet esasına göre düzenlenen ahkâm defterleri, Osmanlı Devleti'nin sosyal, idari ve ekonomik yapısı hakkında bilgi veren önemli kaynaklardan birisidir.

Bu tez çalışmasında kapsadığı tarih aralığı içerisinde, 1 ve 10 numaraları arasındaki Erzurum Ahkâm Defterlerinde Milas kazası ile ilgili hükümler transkript edilmiş ve Sosyo-ekonomik hayata dair konular başlıklara ayrılmıştır. Daha sonra bu hükümler özetlenerek tablo halinde verilmiştir.

Tez, giriş, üç ana bölüm, sonuç ve ekler kısmından oluşmaktadır. Birinci bölümde Divan-ı Hümayun'da tutulan defterler hakkında bilgiler verilip tez için önemli bir yere sahip Erzurum hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde Milas kazası hakkında bilgiler verilerek, tezin ana kısmına geçiş yapılmıştır. Kategorilere ayrılarak birincil kaynak olarak kullanılan hükümlerin yanı sıra araştırma eserlerle bu bölüm desteklenmiştir. Son bölümde ise transkript edilen hükümler özet haline getirilerek elde edilen metinler tablo haline getirilmiştir.

Tez çalışmasıyla birlikte belirtilen tarihler arasında Milas Kazası hakkında siyasi, sosyal, iktisadi ve idari gibi alanlarda yapılan çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Ahkâm Defteri, Erzurum, Milas, Hüküm.

ABSTRACT

KAZA OF MİLAS ACCORDING TO AHKÂM DEFTERLERİ OF ERZURUM

(H.1155-1324/ M.1742-1809)

ÖZTUNÇ-USLUER, Songül

Master's Thesis, Department of History

Supervisor: Prof. Dr. Alpaslan DEMİR

March 2023, X + 98 pages

Ottoman Empire emphasized justice in its administration throughout history, which strengthened the legislative system. Ahkâm defterleri (Verdict Registries) is an essential source on Social-Economical-Administrative structure on Ottoman Empire, since its creation in 1742.

In this thesis, the provisions related to the Kaza of Milas were chronologically transcribed in the Erzurum Ahkâm Registers between the numbers 1 and 10 and topics were categorized according to Social-Economic lifestyle. These provisions summarised in tables.

Thesis; consists of introduction, three main parts, conclusion and appendices. In the first part, information about the books kept in “Divan-ı Hümayun” is given and information about Erzurum, which has an important place for the thesis, is given. In the second part, information about Kaza of Milas was given and the main part of the thesis was passed. In addition to the provisions used as primary sources by categorizing, this section was supported by research works. In the last part, the transcribed provisions were summarized and the information obtained were tabulated.

With the thesis study, it is aimed to contribute to the studies carried out in the fields such as political, social, economic and administrative about Kaza of Milas between the specified dates.

KEY WORDS: Ottoman Empire, Ahkâm Defterleri (Verdict Registries),
Erzurum, Milas, Verdict

İÇİNDEKİLER

ETİK SÖZLEŞME	2
TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET	ii
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii
GRAFİK LİSTESİ	viii
EKLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
AHKÂM DEFTERLERİ İLE İLGİLİ YAPILMIŞ BAZI ÇALIŞMALAR	3
BİRİNCİ BÖLÜM	6
1. DİVAN-I HÜMAYUN'DA TUTULAN DEFTERLER VE AHKÂM DEFTERLERİ	6
1.1 Mühimme Defterleri:	6
1.2. Ruus Defterleri.....	7
1.3. Tahvil Kalemi Defterleri.....	7
1.4. Name Defterleri.....	8
1.5. Şikâyet Defterleri	8
1.6. Ahkâm Defterleri	9
1.6.1. Ahkâm Defterlerinin Tarihçesi:	9
1.6.2. Erzurum Ahkâm Defterleri ve Diplomatik Özellikleri	11
1.6.3. Erzurum Ahkâm Defterleri	12

1.6.4. Erzurum Coğrafyası Erzurum Adının Kaynağı	15
1.6.5. Milas Kazası.....	16
İKİNCİ BÖLÜM.....	18
2.1. Erzurum Ahkâm Defterine Göre Milas.....	18
2.1.1. Güvenlikle İlgili Hükümler	18
2.1.2. Vergi Problemleri İle İlgili Hükümler	21
2.1.3. Vakıf Davaları.....	23
2.1.4. Arazi Davaları	24
2.1.5. Alacak Verecek Davaları	26
2.1.6. Diğer.....	27
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	34
ERZURUM AHKÂM DEFTERLERİNE GÖRE MİLAS KAZASI İLE İLGİLİ HÜKÜMLERİN ÖZETİ (1-10 NUMARALI DEFTERLER).....	34
SONUÇ	78
KAYNAKÇA.....	80
EKLER.....	85

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Osmanlı Devleti’nde Vilayet Ahkâm Defteri Tutulan Bölgeler.....	11
Tablo 2: Erzurum Ahkâm Defterleri Numaraları ve Sayfa Sayıları	13
Tablo 3: 1485 Tarihli Tahrir Defteri’ne Göre Milas Nahiyesi Köy İsimleri	17
Tablo 4: Günümüz Mesudiye İlçesinin Köyleri.....	17

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: Milas Kazası ile İlgili Hükümlerin Dağılımı.....	33
--	----

EKLER LİSTESİ

Ek 1: 3. Defter sayfa 7 Hüküm 3

Ek 2: 6. Defter sayfa 84 Hüküm 3

Ek 3: 7. Defter sayfa 172 Hüküm 4

Ek 4: 8. Defter sayfa 119 Hüküm 1

Ek 5: 9. Defter sayfa 184 Hüküm 1

Ek 6: 10. Defter sayfa 36 Hüküm 2

KISALTMALAR

A.g.e	Adı Geçen Eser.
A.g.m	Adı Geçen Makale.
B.	Receb
BOA.	Başbakanlık Osmanlı Arşivi.
C.	Cemaziyelahir.
C.	Cilt.
Ca.	Cemaziyelevvel.
DİA.	Diyanet İslam Ansiklopedisi.
EAD	Erzurum Ahkâm Defteri
H.	Hicri
L.	Şevval.
M.	Miladi
M.	Muharrem.
N.	Ramazan.
R.	Rebiülahir.
Ra.	Rebiülevvel.
S.	Safer.
s.	Sayfa.
TDV.	Türkiye Diyanet Vakfı.
Z.	Zilhicce.
Za.	Zilkade.

GİRİŞ

Ahkâm Defterleri, Osmanlı Devleti’nde Divan-ı Hümayun’da kayıt altına alınan defterler içerisinde önemli yer tutan defter serilerinden biridir. Tarih boyunca hemen hemen her devlette adaletin sağlanması ve sorunsuz bir şekilde işleyişi için kurumlar oluşturulmuştur. Bu doğrultuda Osmanlı Devleti’nde de çeşitli defterler ortaya çıkmıştır. Ahkâm Defterleri de bu defterlerden birisi olmuştur.

Ahkâm Defterleri tutuldukları bölgelerin sosyal, ekonomik, idari yapısını aydınlatacak özelliklere sahip olmuştur. İnsanların kendi içerisinde çözüme ulaştıramadığı sorunların devlet yoluyla sonuca bağlandığı bir durumun neticesinde günümüze ulaşmıştır. 19 adet defteri bulunan Erzurum Ahkâm Defterlerinin tarih aralığına bakılarak ilk 10 tanesi çalışma konusu olmuştur.

Bu tez çalışmasının amacı, H. 1155-1224/ 1742-1809 yılları arasında Erzurum Ahkâm Defterleri temel alınarak Milas Kazasının sosyo-ekonomik ve idari hayatında, kişiler arasında günlük yaşanan sorunları ve bu sorunlar karşısında meydana gelen davaları inceleyerek bölgenin ilgili dönemlerine ışık tutmakla beraber Milas Kazasının tarihine katkı sağlamak amaçlanmıştır. Çalışma ilgili tarihleri kapsayan 10 defterin incelenerek ilgili hükümlerin belirlenmesi ve sonrasında transkript edilerek özetlenmesiyle devam edilmiştir. Çalışmanın temel kaynağı, birinci elden kaynaklar olarak nitelendirilen ahkâm defterleri olmuştur. Beraberinde araştırma eserler incelenmiştir.

Tez çalışması giriş, üç ana bölüm, sonuç ve ekler kısmından oluşmaktadır. Birinci bölümde, Divan-ı Hümayun ’da tutulan defterler ve bu defterler arasında yer alan Ahkâm defterleri hakkında bilgi verilmiş sonrasında çalışma konusu olan Erzurum Ahkâm Defterleri ve bu defterlerin genel özelliklerine değinilmiştir. Erzurum coğrafyası hakkında bilgi verilerek bu bölüm sonlandırılmıştır. İkinci bölümde, çalışmanın konusu olan Milas kazası ile ilgili bilgiler verilerek ilgili hükümler özetlenerek 6 kategoriye ayrılmıştır. Tezin Üçüncü bölümünde, Erzurum Ahkâm Defterlerine göre Milas kazası ile ilgili hükümlerin özeti tablo halinde sunulmuştur.

Sonuç kısmında, elde edilen bilgiler ve bilgiler üzerine ulaşılan sonuçlardan bahsedilmiştir. Ekler kısmında ise temel kaynak olarak incelenen Erzurum Ahkâm Defterlerinde bulunan hükümlerden örnekler verilerek transkripsiyonu yapılmıştır.

AHKÂM DEFTERLERİ İLE İLGİLİ YAPILMIŞ BAZI ÇALIŞMALAR

- Yanar, Ö. (2016). *1 Numaralı Maraş Ahkâm Defterinde, Adıyaman (Hısn-ı Mansur, Behisni, Kâhta, Gerger, Samsad)' a Gönderilen Hükümlerin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şimşir, N. (1994). 103 No'lu Anadolu Ahkâm'ında İzmir İle İlgili Hükümler. *Tarih İncelemeleri Dergisi*. 10(1), 329-341.
- Kul, M. (2011). *1 Numaralı Ve 1155-1162/ 1742-1749 Tarihli Erzurum Ahkâm Defteri'nin transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (s. 1-65)* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çiçek, H. (2011). *Erzurum Vilâyeti 1 Numaralı Ve 1155-1162/1742-1749 tarihli Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi (s. 65-130)* [Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pekdoğan, S. (2014). *19 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (s. 1-60)* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, M. (2015). *1281-1296/ 1864-1879 Tarihli 19 Numaralı Erzurum Vilâyet Ahkâm Defterinin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]*. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Subay, G. (2019). *1276-1281/ 1859-1864 Tarihli 18 Numaralı Erzurum Vilâyet Ahkâm Defterinin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kantaroğlu, N.G. (2019). *1 Numaralı Erzurum Ahkâm Defterinin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (s. 212-293)* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Aygün, Y. (2014). *12 Numaralı Özi Ve Silistre Ahkâm Defteri 1174-1184/1760-1770; Özet- Değerlendirme- Metin* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dursun, Ö. (2016). *II Numaralı Maraş Ahkâm Defterinde 1765-1748 Yılları Arasında Malatya'ya Gönderilen Hükümlerin Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şeker, F. (2019). *2 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri 'nin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (s. 50-111)* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akbaş, M. (2022). *H.1095/1684 Tarihli Ahkam Defteri (MAD 2931) S.168-332 (Metin Ve Değerlendirme)* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Tunç, G. (2017). *44 Numaralı Rumeli Ahkâm-ı Şikâyet Defterinin Transkripsiyon Ve Değerlendirmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü.
- Kılıç, Y. (2019). *1 Ve 11 Numaralı Sivas Ahkâm Defterlerindeki Tımar Sistemi İle İlgili Hükümlerin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kekeç, E. (2022). *V Numaralı (H.1196-1199/M.1782-1785) Bosna Ahkâm Defteri – Değerlendirme Ve Transkripsiyon-* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kozak, Y. (2005). *V Ve VI Numaralı Maraş Ahkam Defterlerinde Maraş'a Gönderilen Hükümler* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göç, S. (2019). *8 Numaralı Sivas Ahkâm Defteri 'nin Transkripsiyonu Ve Değerlendirmesi (S.1-141)* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Günay, R. (2013). Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkâm Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası Ve Önemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (17), 9-29.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DİVAN-I HÜMAYUN'DA TUTULAN DEFTERLER VE AHKÂM DEFTERLERİ

1.1 Mühimme Defterleri:

Osmanlı Devleti'nde Divan-ı Hümayun'da iç ve dış meselelerle ilgili çeşitli konulardaki alınan kararların kayıt altına alındığı defterlere mühimme defteri denilmektedir. Osmanlı Arşivindeki H.961-1333/M.1553-1905 aralarındaki yıllara bakıldığında 419 adet mühimme defteri bulunduğu görülmektedir.¹ Mühimme defterlerinde kayıt altında alınan fermanlara hüküm adı verildiği görülmektedir.² Devlet'in her türlü idarî, siyasî, askeri ve diğer olaylarının dışında kalan, halk ile devlet ilişkilerine dair konular için ayrı defterler kayıt altına alınmaya başlamıştır. Bu defterler daha çok şikâyet niteliğinde olduğundan “şikâyet defterleri” adı verilmiş ve bu defterler de 1742 yılından sonra ahkâm-ı şikâyet veya ahkâm defterleri adını almıştır.³ Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivlerinde bulunan mühimme defterleri koleksiyonu içerisinde bulunmaktadır. Günümüze ulaşabilen tarihi en eski olan 2 adet mühimme defteri Topkapı Sarayı'nda bulunmakta,⁴ mühimme defterlerinin 4 ayrı grupta değerlendirilebildiği görülmektedir.⁵

“1-Padişah'ın payitahtta bulunduğu sırada, Sadrazam başkanlığındaki divan toplantısından çıkan emirlerin kaydolunduğu Mühimme Defterleri,

¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, Yay. Haz. İhsan Genç, Mustafa Küçük, Raşit Gündoğdu vd., Devlet Arşivi Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2010, s.7.

² Selçuk Demir, 75 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi (s. 1-171), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum-2008, s.5.

³ Özgür Sevilmiş, 54 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi (153-220), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum-2012, s. 7.

⁴ Mübahat S. Kütükoğlu, “Mühimme Defteri”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C.31, TDV Yayınları, Ankara 2020, s.519.

⁵ 5 Numaralı Mühimme Defteri 973/1565-1566 Özet ve İndeks, Yay. Haz: Muhammed Safi, Uğurhan Demirbaş, Mustafa Karazeybek vd., Devlet Arşivleri Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2002, s. IX.

2-Rikab Mühimmesi: Sadrazamın sefer veya başka bir sebeple payitahttan ayrılırken yerine vekil olarak bıraktığı Rikab kaymakamı veya Sadaret kaymakamı denilen görevli başkanlığında toplanan Divanda alınan kararların yazıldığı defterler,

3-Ordu Mühimmesi: Ordu ile birlikte sefere çıkan sadrazamın sefer sırasında akdettiği Divan toplantılarında alınan kararların yazıldığı defterler,

4-Kaymakamlık Mühimmesi: Padişah ve sadrazamın aynı anda Dersaadet'ten ayrıldığında, devlet işlerini tedvir etmek üzere tayin edilen sadaret Kaymakamı'nın müstakil olarak akdettiği Divanlarda alınan önemli konuların yazıldığı defterler.”

1.2. Ruus Defterleri

Sözlükte baş kişi anlamındaki res kelimesinin çoğul hali olan ruus Osmanlı Devleti'nde tayinleri ilgilendiren sözcük olarak kullanılmıştır. Osmanlı Devleti'nde 16.yüzyıl sonlarına kadar belirli resmi tayinlerin kaydı için kullanılan defter olmuştur.⁶ Ruus defterleri 16.yüzyıl Osmanlı Devleti ve komşu ülkeler tarihi içinde paha biçilemez bir kaynak olduğunu söylemek yanlış olmaz.⁷ Ruus defterlerine vezirler, beylerbeyi ve tımarlı sipahiler hariç olmak üzere devlete hizmeti bulunan kişilerin tayin beratları ve görevlerine ait belgelerin bu deftere kayıt edildiği görülmektedir.⁸ Ruus defterlerinde bulunan kayıtlar divan kâtipleri tarafından kaleme alınmış ve bazı görevlendirmelere ait kayıtlar şahsen reisülküttap veya terhisçisi tarafından yazılmıştır.⁹ En eski Ruus defterinin (953/1546-1547) tarihli olduğu görülmektedir.¹⁰

1.3. Tahvil Kalemi Defterleri

Tahvil kelimesi sözlükte değiştirmek anlamına gelmektedir. Terim olarak, Osmanlı Devleti'nin merkez teşkilatında mahlûl adı verilen boş tımar ve zeametlerin el

⁶ Recep Ahıskalı, “Ruûs”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.35, TDV Yayınları, İstanbul 2008, s. 272.

⁷ Nejad Göyünç, “16. Yüzyılda Ruûs Ve Önemi”, *Tarih Dergisi*, C.17, S.22, 2011, s.34.

⁸ Yusuf Halaçoğlu, “Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı” *Türkler ansiklopedisi*, C.IX s.795.

⁹ Anıl Kır, *Kamil Kepeci 217 Numaralı Ruus Defteri (Metin- Değerlendirme, s.101-202)*, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilecik- 2019, s.9.

¹⁰ Büşra Gürbüz, *1509 Numaralı Ruus Defteri (1048-1049/1638-1639) Tahlil Ve Metin*, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane-2020, s.13.

değiştirmesinde zorunlu olan tahvil hükmünü uygulayan şubenin adıdır. Bununla beraber Tahvil kalemi Osmanlı Devleti'nin klasik döneminde tımar ve zeametın başka kişilere geçip kayıt altına alınması için kullanılan defterdir.¹¹ Bugüne ulaşan en eski tahvil ahkâm defteri Osmanlı arşivinde ADVN. ŞKT.978 Numaralı şikâyet defterleri serisinde yer almaktadır. Bu defter 910-911/1505-1506 senesine ait hükümleri kapsamaktadır.¹²

1.4. Name Defterleri

Name kelimesi Osmanlı diplomatikasında bağımsız devlet başkanları tarafından Osmanlı padişahlarına yazdıkları resmi mektupları ifade etmektedir. Name-i Hümayun ise Osmanlı Devleti'nin padişahları tarafından bağımsız olarak ya da Osmanlı Devleti'ne bağlı yarı bağımsız hükümdarlara gönderilen mektupları anlatmak için kullanılmıştır.¹³ 1699 yılından önce yazılan name-i hümayunlar mühimme defterinde kayıt altına alınırken bu tarihten sonra yazılan name-i hümayunlar kendi adını taşıyan name-i hümayun defterlerinde kayıt altına alınmıştır.¹⁴ Bu defterlere kayıt alınmaya 1699 yılında başlanılmış ve 18 defter sonrasında bitiriliş tarihi 1872'dir.¹⁵ Bu tarih aralığında kayıt altına alınan 18 adet Name-i Hümayun Defteri bulunmaktadır.

1.5. Şikâyet Defterleri

1649 yılına gelene kadar ferman, berat ve hükümlerin hepsi mühimme defterlerine kaydedilmiştir. 1649 yılından sonra yalnızca devlet işleri mühimme defterlerine yazılmış şahsi davalara ait ferman berat ve benzeri kayıtlar için şikâyet defterleri adı verilen ayrı bir defter grubu oluşturulmuştur.¹⁶ Şikâyet defterlerinde ele alınan kayıtlar genellikle kadının verdiği hükmü beğenmeyen ya da hakkının yendiğini düşünen insanlar tarafından

¹¹ Recep Ahıskalı, "Tahvil", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.39, TDV Yayınları, İstanbul-2010, s. 440.

¹² Bilgin Aydın, "XVI. Yüzyıl Osmanlı Bürokrasisinde Tımar Tevcih Sistemi", *Osmanlı Araştırmaları*, C.24, S.24, (Aralık 2004), s. 30.

¹³ Hacer Çıtırık, *4 Numaralı Name-i Hümayun Defteri Transkripsiyonu Ve Değerlendirmesi (H.1203-1206/ M. 1788-1792)*, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis-2014, s.6.

¹⁴ Havvanur Sarı, "Osmanlı Diplomasinde Bir Kaynak: Nâme-i Hümayûn Defterleri Ve 7 Numaralı Defterin Tanıtımı", *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, C.6, S.10, (Nisan 2020), s.7.

¹⁵ Serhat Kuzucu, Hacer Çıtırık, "Osmanlı Tarih Yazımında Önemli Bir Kaynak: Nâme-i Hümayûn Defterleri Ve 4 Numaralı Nâme-i Hümayûn Defterinin Belge Özetleri", *Otam Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma Ve Uygulama Merkezi Dergisi*, S.40, (Ocak 2016), s. 148.

¹⁶ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, Yay. Haz. İhsan Genç, Mustafa Küçük, Raşit Gündoğdu vd., Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, İstanbul 2018, s.21.

bildirilen şikâyetlerden oluşmaktadır.¹⁷ 1752 yılına kadar şikâyet defterleri kullanılmaya devam edilmiş, bu tarihten sonra aynı konuların kayıt edildiği ve devletin idari bölümlerine göre her eyalet için “Ahkâm-ı şikâyet” adı verilen ayrı bir defter daha tutulmaya başlanmış ve bu tarihten önceki defterlere “Atik şikâyet defterleri” adı verilmiştir.¹⁸ Atik şikâyet defterleri Başbakanlık Osmanlı Arşivinde A.DVNS. ŞKT Adıyla yer almaktadır ve 208 adetten oluşmaktadır M.1059-1229/ H. 1649-1814 yıllarını kapsamaktadır.¹⁹ Şikâyet Defterlerine genel olarak bakıldığında bu defterler halk ile yönetici kesimin yani devletin arasında geçen sorunlara ve yöneticilerin yanlış yaptığı uygulamalara dair davaları içermektedir.²⁰

1.6. Ahkâm Defterleri

1.6.1. Ahkâm Defterlerinin Tarihçesi:

Ahkâm, hüküm kelimesinin çoğulu olup emirler, hükümler, kanunlar, nizamlar anlamlarına gelmektedir.²¹ Osmanlı Devleti’nde hükümler bizzat padişahın kendisi tarafından çıkarılmaz, padişahın yetki verdiği makam veya bu makama bağlı daireler padişah adına hüküm verebilirlerdi.²² Sadrazam makamı ya da defterdarlık gibi padişah tarafından yetki verilen kurumlarca yazılan hükümlerin olduğu da bilinmektedir. Sadrazamlar tarafından çıkarılan hükümler Defatir-i umur-ı ra’iyet ya da ahkâm-ı ra’iyet denilen defterler de kayıt altına alınmıştır. Diğer bir kurum olan defterdarlık tarafından çıkarılan hükümlerin birleştiği defterlere ise Defatir-i Ahkâm-ı Maliye denilmiştir. Maliye ahkâmı özelliğini taşımayan divan-ı hümayunda çıkarılan 17.yüzyılda görülen şikâyet defterlerinin bir diğer hali ise ahkâm-ı şikâyet defterleri adını almıştır. 208 adetten oluşan bu defterler 1648-1814 yılları arasında tutulmuştur.²³ 1742 yılında eyaletlere özel

¹⁷Kaan Ekin, *9 Numaralı Şikâyet Defterinin Transkripsiyonu Ve İncelenmesi*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eylül- 2019, s.4.

¹⁸Necati Aktaş, “Atik Şikâyet Defteri”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.4, TDV Yayınları, İstanbul 1991, s.68.

¹⁹ Kaan Ekin, *9 Numaralı Şikâyet defterinin Transkripsiyonu Ve İncelenmesi*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eylül-2009, s.6.

²⁰ Halil İnalcık, “Adâletnâmeler”, *Belgeler*, C.2,S.3-4, Ankara 1965, s.50.

²¹ *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, “Ahkâm”, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara-2010, s.19.

²² Halil Sahillioğlu, “Ahkâm Defteri”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.1, TDV Yayınları, İstanbul 1988, s.551.

²³ *age*, s.551.

olarak tutulmaya başlanan ahkâm defterleri şikâyet defterlerinin devamı olarak sayılmaktadır.²⁴

Genel olarak bakıldığında 543 adet ahkâm defterinin mevcudiyeti görülmektedir.²⁵ Ahkâm defterlerine halkın günlük hayatta karşı karşıya geldiği sorunların yansıdığını görmekteyiz. Ahkâm defterleri günümüzde araştırma yapılmak istenilen bölgeler için sosyal, ekonomik, idari, kültürel bir kaynak olmuştur. Tutulan tüm ahkâm defterleri Mora Ahkâm defteri hariç olmak üzere 1742 yılında tutulmaya başlanmış ve 2. Meşrutiyet dönemine kadar devam ettirilmiştir.²⁶ Ahkâm defterleri Divan-ı Hümayun, veziri azam divanı, sancak divanları, eyalet divanlarında yapılmıştır.²⁷ Her ne kadar Ahkâm defterleri şikâyet defterlerinin devamı olsa da belirli farklılıkları vardır. Ahkâm defterleri şekil olarak dar ve uzundur.²⁸

²⁴ Yasin Dönder, “XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısında Tortum Kazası”, *History Studies*, C.13 S.4, Ağustos 2021, s.1186.

²⁵ İhsan Genç vd., *age*, s.2241.

²⁶ Nazmiye Gül Kantaroğlu, *1 Numaralı Erzurum Ahkâm Defterinin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (s.212-293)*, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Amasya-2019, s. 4.

²⁷ Mehmet Ali Türkmenoğlu, “Ahkâm Defterleri: Mahiyetleri, Muhtevaları Ve Osmanlı Araştırmalarında Kullanımları”, *IV. Uluslararası Piri Reis Dil, Tarih, Coğrafya Kongre Bilgi Kitabı*, İksad Yayınevi, Ankara- 27 Ekim 2021, s.38.

²⁸ Ahmet Keleş, *3 Numaralı Bosna Ahkâm Defteri Transkripsiyon Ve Değerlendirme (s.1-100)*, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Kırşehir-2020, s.24.

Tablo 1: Osmanlı Devleti'nde Vilayet Ahkâm Defteri Tutulan Bölgeler

DEFTER İSMİ	TARİH		ADET
	Hicri	Miladi	
Adana	1155-1295	1742-1878	9
Anadolu	1155-1306	1742-1889	186
Bosna	1155-1285	1742-1867	9
Cezayir ve Rakka	1159-1308	1746-1891	25
Diyarbakir	1155-1292	1742-1875	9
Erzurum	1155-1296	1742-1876	19
Haleb	1155-1266	1742-1850	9
İstanbul	1155-1328	1742-1910	26
Karaman	1155-1295	1742-1878	39
Maraş	1155-1294	1742-1877	6
Mora	1128-1255	1716-1840	21
Özi ve Silistre	1155-1294	1742-1877	49
Rumeli	1155-1326	1742-1908	85
Sivas	1155-1326	1742-1908	36
Şam-ı Şerif	1155-1326	1742-1908	9
Trabzon	1155-1329	1742-1911	8

Eyaletler ve defter sayılarına bakıldığında en fazla defterin Anadolu eyaletine ait olduğu görülmektedir. Bu durum Anadolu eyaletinin geniş ve büyük bir coğrafyayı kapsamasıyla alakalı olmalıdır.²⁹

1.6.2. Erzurum Ahkâm Defterleri ve Diplomatik Özellikleri

Ahkâm defterlerinde hükümlerin genel olarak üç ana başlık altında yazıldığı görülmektedir. İlk bölüm yani giriş bölümü hitap ile başlamaktadır. İkinci bölümde ise başvuru şikâyet olayı açıklanmaktadır. Üçüncü bölümde yani son bölümde konu sonuçlandırılır ve padişaha saygı ve övgülerle bitirilir. Ahkâm defterleri sade bir dil kullanılarak Türkçe'nin yanı sıra Arapça ve Farsça ifadelerin de bulunduğu belgelerdir. Bu defterler Divani yazı türüyle yazılmıştır. Divani, Osmanlı Devleti'nde Divan-ı Hümayunda tutulan kayıtlarda kullanılan bir yazı türü olduğundan bu isimle adlandırılmıştır.³⁰ Divani yazı türü için tam bir Osmanlı yazısı denilmiştir fakat bir diğer

²⁹ Selahaddin Uygur, *Anadolu Vilayeti 7 Numaralı Ahkâm Defterine Göre 1745 Yılında Anadolu Eyaletinin Sosyal Ve Ekonomik Durumu*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2003, s.8.

³⁰ Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2013, s.61-62.

özelliğe bakacak olursak arşiv belgelerindeki yazıların gerçekte tam bir Divani değil, Divaninin “Kırma” ya da “Hurda” denilen şekilleri olduğu bilinmektedir.³¹ Divani yazı türü olarak kullanılan belgeler normalden daha hızlı yazıldıkları için bazen kâtipler nokta kullanmamışlardır. Bu durum ise Divaninin okunmasında büyük güçlükler neden olmuştur. Ayrıca bir defter aynı katip tarafından yazılmamış, katip değişikliğine bağlı yazıda farklılıklar oluşmuştur.³²

1.6.3. Erzurum Ahkâm Defterleri

Hicri 1155-1296, Miladi 1742-1879 yılları arasındaki hükümleri kapsayan Erzurum eyaleti ile ilgili toplamda 19 defter tutulduğu görülmektedir. Erzurum Ahkâm Defterleri Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivinde Bab-ı Asâfi Divan-ı Hümayun Sicilleri Erzurum Ahkâm Defterleri “A.DVNS. AHK. D.” Koduyla kayıtlıdır.³³ Genel olarak incelenen bu defterler ciltli ve ebru desenlidir varak yerine sayfa usulü kullanılarak yazılmıştır.

³¹ age, s.62-63.

³² Meryem Aydın, “Osmanlı Divan Teşkilatı Ve 1281-1296/ 1864-1879 Tarihli 19 Numaralı Erzurum Vilâyet Ahkâm Defterinin Tarihi Kıymeti” *Current Research In Social Sciences*, C.1, S.3, (Temmuz 2015), s.73.

³³ age, s.74.

Tablo 2: Erzurum Ahkâm Defterleri Numaraları ve Sayfa Sayıları

DEFTER NO	TARİH		SAYFA SAYISI
	HİCRİ	MİLADİ	
1	C.1155-L.1162	1742-1749	293
2	C.1155-C.1191	1742-1777	257
3	Za.1162-Ra.1171	1749-1758	378
4	Ra.1171-Ra.1178	1758-1764	358
5	Ra.1178-Ra.1190	1764-1776	397
6	Ra.1190-C.1195	1776-1781	367
7	C.1195-Ş.1198	1781-1784	192
8	Ş.1198-Ş.1210	1784-1796	349
9	Ra.1210-Ca.1220	1795-1805	295
10	C.1220-C.1224	1805-1809	164
11	B.1224-B.1236	1809-1821	198
12	B.1232-Ra.1237	1817-1822	243
13	Ra.1237-M.1250	1822-1834	284
14	M.1251-Ş.1255	1835-1839	194
15	L.1255-Ra.1260	1840-1844	195
16	Ra.1260-C.1267	1844-1851	186
17	B.1267-M.1276	1851-1859	187
18	M.1276-Ra.1281	1859-1864	131
19	R.1281-Ş.1296	1864-1879	96

1 numaralı Erzurum Ahkâm Defterinin genel özelliklerine bakıldığında Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivinde A.DVNS. AHK. ER. d,00001 sıra numaralı kayıtlı olan bu defterin uzunluğu 48cm genişliği 17cm'dir. Defter 293 sayfadır toplamda 1212

tane hüküm bulunmaktadır. Defterde numarasız başta 1 adet sonra 2 adet olmak üzere 3 tane boş sayfa vardır. Hükümler genel itibari ile bir sayfada uzunluğa göre 2-5 adet mevcuttur. Hükümlerin bazıları gayet okunaklı bir şekilde yazılmış olmasına rağmen bazıları okunması bir hayli zor şekilde yazılmıştır. Bunun sebeplerinden biri hükümler hızlı yazılmasından kaynaklanmıştır bir diğeri ise kâtip değişikliğinden dolayı yazı stilinin farklılaşmış olmasıdır.³⁴

Erzurum eyaletinin 2 numaralı ahkâm defterine bakıldığında defterin diğer defterlerden farklı olduğu dikkat çekmektedir. Diğer defterlerdeki hükümler sadece Erzurum eyaleti ve bağlı sancaklara ait iken bu defterde farklı olarak Van, Kars, Çıldır Eyaletleri ve bağlı sancaklara gönderilen hükümler de bulunmaktadır.³⁵ 2 numaralı ahkâm defterinin 47x17cm ebadında olduğu görülmektedir. Bu defter de birinci defter gibi sayfa usulü ile tutulmuştur. 257 sayfa mevcuttur. Numarasız olarak başta 1 ve numaralı olarak sonda 2 adet boş sayfa vardır. Toplamda 1064 hüküm bulunmaktadır.

3 numaralı ahkâm defteri 44x17cm ebatlarındadır. 3 numaralı defter de diğer 2 defter gibi sayfa usulü tutulmuştur. 379-380 numaralı sayfaların boş olduğu görülmektedir. Bunun haricinde defterin başında numarasız olarak 3 boş sayfa vardır.

4 numaralı ahkâm defteri sayfa usulü tutulmuş şekil bakımından ciltli ve ebruludur. Defterin ebadı 44x16'dır. Başta 1 tane numarasız boş sayfa mevcuttur.

5 numaralı defter şekil bakımından ciltli ve ebruludur. Sayfa usulü tutulmuştur ebatları 45x16'dır. Numarasız, boş sayfa başta 1, sonda 2 tane mevcuttur.

6 numaralı defter şekil bakımından ciltli ve ebruludur, sayfa usulü tutulmuştur. Ebatları 48x18'dir. Bu defterde boş ve numarasız sayfa bulunmamaktadır.

7 numaralı defterde önceki defterler gibi ciltli ve ebruludur. Bu defter de sayfa usulü tutulmuştur. Ebadı 49x18'dir. Başta 2 tane sonda 2 tane olmak üzere numarasız boş sayfa bulunmaktadır.

³⁴ Muhittin Kul, *1 Numaralı Ve 1155-1162/ 1742-1749 Tarihli Erzurum Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (s.1-65)*, Atatürk üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum-2011, s.10.

³⁵ Hikmet Çiçek, "2 Numaralı Ve 1155-1191/ 1742-1777 Tarihli Erzurum Ahkâm Defteri'nin Şekil Ve İçerik İncelemesi", *Çayeli'nden Erzurum'a Yrd. Doç. Dr. Cemil Kutlu – Armağan Kitap-*, Selami Kılıç ve Ahmet Safa Yıldırım (Ed), Erzurum- 2016, s.574.

8 numaralı deftere bakıldığında bu defterlerin de şekil olarak ciltli ve ebrulu olduğu sayfa usulü tutulduğu görülmektedir. Ebadi 46x17'dir. Bu defterde 350-351 numaralı sayfalar boştur. Numarasız boş sayfa ise başta 3 adettir.

9 numaralı defter de ciltli ve ebrulu olarak sayfa usulü tutulmuştur. Ebadi 45x16'dır. Bu defterde 296-297 numaralı sayfalar boştur, numarasız olarak başta 3 sayfa bulunmaktadır.

Çalışmanın son defteri olan 10 numaralı deftere bakıldığında bu defterin de diğer defterler gibi şekil olarak ciltli ve ebrulu olduğunu görmekteyiz. Varak usulü değil sayfa usulü kullanılmıştır. Ebat olarak 38x17'dir. 1-165-166 numaralı sayfaların boş olduğu görülmektedir.

1.6.4. Erzurum Coğrafyası Erzurum Adının Kaynağı

Erzurum şehri Doğu Anadolu bölgesinin kuzeydoğusunda, Fırat Nehri'nin yukarı havzasında kendi adı kullanılarak anılan ovanın güneydoğu kenarında denizden 1850-1980 metre yükseklikte bulunmaktadır. Tarih boyunca Anadolu'nun kapısı kabul edilmiş, istilalara karşı Anadolu savunmasının başlıca kalesi olmuştur denilmektedir.³⁶

Erzurum şehrinin ilk adı Theodosiopolis'dir. Bu adı 408-450 yılları arasında tahtta bulunan Doğu Roma imparatoru II. Theodosios'dan almıştır. Ermeni'ler Erzurum için Karin adını kullanmışlar. Daha sonra Bizans İmparatorluğu tarafından bu ad Rumcaleştirilmiş en son şehrin adı Karantis olarak kullanılmıştır.³⁷ Türkler ise Erzeni fetih ettikten sonra burada yaşayan halkın sığındığı Theodosiopolis için Erzen ismini kullanmışlardır. Fakat Siirt yakınlarında bulunan Erzen'den ayırıp Anadolu'ya ait olduğunu belirtmek için ismin sonuna Rum eklemişlerdir. Daha sonra yıllar içerisinde son hali olarak kullandığımız Erzurum adını almıştır.³⁸

Erzurum Beylerbeyliği'nin kurulduğu dönemde burada hangi sancakların bulunduğu hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Fakat arşiv kaynaklarından kurulduğu dönemde veya bir sene sonra beylerbeyliğinin Mehmet Han'ın sorumluluğunda

³⁶ Firdevs Özen, "İlhanlılar Devrinde Erzurum", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C.56, S.2, (Ocak 2016), s.256.

³⁷ *age*, s.257.

³⁸ Cevdet Küçük, "Erzurum" *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.11, TDV Yayınları, İstanbul 1995, s.321.

Erzincan, Kemah, Kelkit ve Bayburt'tan ibaret Paşa Sancağı dahil olmak üzere İspir, Kiğı, Erzurum, Trabzon, Kız-Ucan, Pasin sancakları ile toplam 7 sancaktan oluştuğu görülmektedir. Daha sonra 1536 yılında Karahisar-ı şarki sancağının Erzurum Beylerbeyliğine bağlanması ile birlikte sayı 8'e ulaşmıştır.³⁹ Yıllar içerisinde sancak sayıları artmış, sancak sayısı 17'ye ulaşmıştır. 1717-1730 tarihleri arasında sancak sayısı 15'e düşmüştür. Bu sancaklar Karahisar-ı şarki, Pasin, Malazgirt, Hınıs, Mecingerd, Tortum, Kiğı, Kuzucan, Bayburt, İspir, Kal'a-ı Bayezid, Tekman, Eleşgird, Selova tabi'-i Revan ve Köy sancakları olduğunu görmekteyiz.⁴⁰

1.6.5. Milas Kazası

Günümüzdeki idari teşkilatta ilçenin karşılığı olan birime kaza denilmektedir. Bugünkü adı Mesudiye olan Ordu'nun ilçesi geçmişteki ismi ile Hamidiye olarak bilinmektedir. Bazı yerlerde ise Hamidiye-i Şarki veya Şarki Hamidiye olarak söylenilmektedir. Milas ise Hamidiye'nin en eski ismidir.⁴¹ 15. Yüzyıl tahrir defterlerinde idari yapılanmalara bakıldığında Mesudiye'nin içerisinde bulunduğu bölge “Vilayet-i Bayramlı ma'a İskefsir ve Milas” olarak geçen bugünkü Ordu yöresinin 1520 tarihli TT 387' de Canik- i Bayram kazası olarak adlandırıldığı görülmüştür.⁴² Bu bölgenin farklı isimler altında 24 adet idari birime ayrıldığını görmekteyiz.⁴³ Hamidiye ismi 1908 yılında II. Meşrutiyetin ilanından sonra Mesudiye olarak değiştirilmiştir.⁴⁴

³⁹ Dündar Aydın, *Erzurum Beylerbeyliği Ve Teşkilatı: Kuruluş Ve Genişleme Devri 1535-1566*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1998, s.61.

⁴⁰ Fahameddin Başar, *Osmanlı Eyâlet Tevcihâtı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1997 s.21.

⁴¹ Fatih Kaya, *1465 Numaralı Şer'ie Sicili Defterine Göre Mesudiye'nin Ekonomik, Sosyal Ve Kültürel Yapısı*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2013, s.12.

⁴² Mehmet Öz, *XV-XVI. Yüzyıllarda Canik Sancağı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1999, s.27.

⁴³ Ercan Türkmen, Selçuk Hayli, 2015, *Mesudiye Şehrinin (Ordu) Kuruluş, Gelişme Ve Fonksiyonel Özellikleri*, <https://www.researchgate.net/publication/321082046>

⁴⁴ Fatih Kaya, *agm*, s.12.

Tablo 3: 1485 Tarihli Tahrir Defteri'ne Göre Milas Nahiyesi Köy İsimleri

Armudkolu	Çavdar	İhvani	Mismilon	Tavara
Arukmusa	Elma	İkşara	Musalı	Ulufallaca
Arpaalanı	Esedlü	İstavrilü	Nefs-i Gebeme ve Taz Tepe	Uruspina
Başağrı	Eskidir	Kal'a-i Yasdura Dibi	Orta-viran	Yavşan
Bayraklı	Gergeçi	Kafir Musalı	Parçı	Ziller
Bazarcık	Hamzalı	Karaviran	Saruca	
Beğeseküsi	Hatunviran	Keçülü	Sımuga	
Birebir	Hernise	Lavus	Taretyukarı	

1485 Tarihli tahrir defterine bakıldığında 37 tane köy ismi karşımıza çıkmaktadır. Bazı köy isimlerinin değişmeyip günümüzde de aynı isimle devam ettiği görülmektedir.⁴⁵

Tablo 4: Günümüz Mesudiye İlçesinin Köyleri

Abdili	Beyağaç	Derebaşı	Herközü	Sarıayla
Alanköy	Beyseki	Doğançam	Ilışar	Türkköy
Arıcılar	Birebir	Dursunlu	Kaleköy	Yağmurlar
Arıkmusa	Celalköy	Erikköy	Karabayır	Yardere
Armutkolu	Çaltepe	Esatlı	Karacaören	Yavşan
Arpaalan	Çardaklık	Göçbeyi	Kavaklıdere	Yeşilçit
Aşağıgökçe	Çavdar	Gülpınar	Kışlacık	Yeveli
Aşıklı	Çerçi	Güneyce	Konacık	Yukarıgökçe
Balıkli	Çitliksarıca	Güvenli	Mahmudiye	Yuvalı
Bayırköy	Çukuralan	Güzelce	Musalı	
Bayraklı	Darıcabaşı	Güzle	Pınarlı	
Beşbiyık	Dayılı	Hamzalı	Sarıca	

⁴⁵ Bahaeddin Yediyıldız ve Ünal Üstün, *Ordu Yöresi Tarihinin Kaynakları II*, 1. Baskı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 2002, 21-86.

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. Erzurum Ahkâm Defterine Göre Milas

Erzurum Ahkâm Defterlerine (1-10) bakıldığında çeşitli konularda şikâyetlerin bulunduğu görülmektedir. Bu şikâyetler şu başlıklara ayrılabilir:

1. Güvenlik
2. Vergi Problemleri
3. Vakıf
4. Arazi
5. Alacak-Verecek
6. Diğer

2.1.1. Güvenlikle İlgili Hükümler

Güvenlik, insanoğlunun var olduğu her dönemde karşılaşılan durumlardan biridir. Hayatını sürdüren insanların güven içinde bulunmaları bir gereksinimdir. Güvenlik konusunun içinde eşkıyalık, hırsızlık, para ve mal gaspı, müdahale ve teaddi sorunları da bulunmaktadır. Eşkıyalık (şekavet) meselesinden bir hükme bakacak olursak Seyyid Ahmet adındaki kişi başka bir yerde iken Hacı İbrahim oğlu Emin Mehmet adlı şahıs bu kişinin hanesini basıp ailesini öldürme teşebbüsünde bulunmuştur. Yaptıklarıyla yetinmeyen İbrahim oğlu Emin Mehmet 70-80 tane silahlı adamla çiftliklerini basmıştır. Bu durumun halli için Erzurum valisine, İpsadi ve İskefser ve Milas ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.⁴⁶

Şekavet ile ilgili bir diğer hükümde ise Seyyid Ahmet adlı kişi İpsadi kazasına tabi Hoşkadem adlı köyde oturan Kara Mahmut oğlu Ahmet'in zulmüne uğramış ve bu kişi tarafından parası alınmıştır. Bu durumun engellemesi ve kendisinden haksız yere

⁴⁶ Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), Erzurum Ahkam Defteri A. {DVNSAHK.ER.d., Dosya No: 226, Gömlek No: 1 (226/1), Tarih 22-30 Ocak 1748. Bundan Sonra EAD 1, 227 (3). Şeklinde Gösterilecektir.

aldığı paranın geri verilmesi için Erzurum valisine ve Erzurum mollasına ve İpsadi ve İskefser ve Milas ve () kadılarına hüküm yazılmıştır.⁴⁷

Bu başlık altında incelenen meselelerden bir diğeri ise müdahale ve teaddidir. Züemadan Ömer adlı kişi belgede ismi yazılmamış olan köy ve diğer yerlerden yirmi bin beş yüz otuz yedi akçelik zeamet mülhakatına şab-hane eminleri tarafından fuzuli müdahalede bulunulmuştur. Meselenin halli için Erzurum valisine ve Milâs kadısına hüküm yazılmıştır.⁴⁸ Bir diğer hükümde ise Ali oğlu Hacı Mehmet adlı kişinin yerlerine Veli Çavuş oğlu Osman gereksiz müdahalede bulunmuştur. Bu meselenin halledilmesi için Erzurum valisine, Milâs kadısına emir gönderilmiştir.⁴⁹ Müdahale ve teaddi ile ilgili bir diğer hüküm ise vakıf ile alakalıdır. Belgeye göre Mehmet Beg vakfının mütevellisi ve zaviyededarı olan Fatma isimli kadına yabancı ve kötü niyetli bazı kişiler vakıf gelirlerine gereksiz bir şekilde müdahalede bulunmuş ve malikâne tarafına ait mahsulüne el koymuştur. Meselenin halli için Milâs kadısına ve Karahisar-ı şarki voyvodasına hüküm yazılmıştır.⁵⁰

Bir diğer hükümde ise Milas kazasına bağlı Lağus köyü sakinlerinden Osman kızı Şerife Emine adlı kadının divana dilekçe verdiği görülmektedir. Şerife Emine'nin iddiasına göre aynı köyden Davut oğlu Ali, Ömer Efendi oğulları Fettah, Ahmed, Kara Ömer, Topaloğlu Yakup, Küçük Mustafa, Topaloğlu İbrahim adlı kişiler birlik olarak Şerife Emine'nin oğlu Mehmed'e, yaralayıcı bir aletle öldürme kastı ile saldırmışlardır. Kadın oğlunu korumak istediğinde de taş ile kadını darp ederek sağ kolunu yaralamışlar ve kendisine küfür etmişlerdir. Durum yerel mahkeme tarafından tespit edilerek, kadına hüccet belgesi verilmiştir. Şikâyet edilen şahıslar hakkında gerekli işlemlerin yapılması konusunda ise bu hüküm gönderilmiştir (17-26 Mayıs 1779).⁵¹

Başka bir hükümde ise Milas kazasına bağlı Aşağı Faldaca köyü sakinlerinden Seyyid Veli şikâyetinde bulunmuştur. Belgeden anlaşıldığı üzere köy sakinlerinden Merdoğlu Hüdaverdi isimli bir gayrimüslim, haksız olarak Veli'nin tarla mahsulünden 12 kizak ekin sapını gecenin bir vaktinde kendi öküzleri ile çalmıştır. Merdoğlu

⁴⁷ EAD 1, 227 (3).

⁴⁸ EAD 1, 153 (2).

⁴⁹ EAD 1, 24 (5).

⁵⁰ EAD 1, 144 (3).

⁵¹ EAD 3, 19 (3).

Hüdaverdi'nin suçu mahkemece tespit edilmiş olduğu halde çaldığı ekin saplarını hala sahibine iade etmemiştir. Durum divana intikal edince, konunun çözümü kavuşturulması 1752 yılında emredilmiştir (17-26 Şubat 1752).⁵² Bir başka hüküm ise Milas kazasına bağlı Afana köyünden Mehmed Ağa, Halil Ağa ve Abdurrahman Ağa'ların şikâyetidir. Aynı köyden İbrahim, Ali ve Mustafa kardeşler bu ağaların tasarrufunda olan yerlere çift koşmuş, hakaret etmiş, evlerini basmış, ailelerine saldırarak ırzlarına tecavüz etmişlerdir. Konu hakkında yerel mahkemeden hüccet de verildiği halde İbrahim, Ali ve Mustafa hakkında henüz gerekli işlemler yapılmamıştır. Durumun divana intikali üzerine bu şahıslar hakkında gereğinin yapılması yönünde işbu hüküm gönderilmiştir (5-14 Ağustos 1759).⁵³

Bu başlık altında bakılacak bir diğer hüküm ise Milas'ın Çorak köyü ahalisinin şikâyetleri üzerine gönderilen hükümdür. Çorak köyünün ana yola yakın olması nedeniyle levant eşkıyaları gelip geçerler iken geceleri köy evlerine girmekte, ahalinin mal ve eşyasını yağma etmektedir. Ayrıca küfür, hakaret ve ırza tasallut gibi suçlar da işlemektedirler. Köy halkı mallarını, hayvanlarını, ırz ve canlarını korumak için ikişer kişiyi bekçi tayin etmişlerdir. Bu sırada Koyulhisar kazası sakinlerinden bazı kimseler gelerek Mesut adlı bir şahsın kapısız levant eşkıyaları tarafından öldürülmesinden bekçileri ve ahalisi sorumlu tutmuşlardır. Bu konu mahkemede çözüme kavuşturulup, bekçilerin ve ahalinin bir dahilleri olmadığı anlaşılmıştır. Ancak kaza sakinleri ikna olmayarak eğer diyet ödemezler ise eşkıyayı ahali üzerine göndermekle tehdit etmişlerdir. Durumun divana intikali üzerine söz konusu çekişmelere son verilmesi yönünde hüküm gönderilmiştir (15-24 Şubat 1762).⁵⁴

⁵² EAD 3, 96 (1).

⁵³ EAD 4, 106 (1).

⁵⁴ EAD 4, 234 (1).

2.1.2. Vergi Problemleri İle İlgili Hükümler

Ahkâm defterlerine bakıldığında vergi konusu da önemli bir yere sahiptir. Defterlerde arazi için devlete ödenen vergiler, kişilerden alınan vergiler, haksız talep edilen vergiler olarak karşımıza çıkmaktadır.

1 numaraları defterde Karahisar-i Şarki sancağına bağlı Milâs nahiyesinde bulunan Musalı Köy ahalisinden sadat ve yeniçeri vesair asker gruplarının adet-i ağnam vergisini vermemiş oldukları görülmektedir. Bu meselenin çözülmesi ve gereken kişilerden vergilerin temin edilmesi yönünde hüküm verilmiştir.⁵⁵ Yılın yarısından fazlasında otlamakla yetinen etleri yenilen, kırdan yayılan koyun, keçi, sığır, manda ve deve gibi evcil hayvanlara saime adı verilirdi ve bunlar zekâta tabiydi. Osmanlı Devleti'nde ağnam vergisi ise otlayan koyu ve keçi üzerinden tahsil edilmiştir. Bu uygulamaya da adet-i ağnam ya da ağnam vergisi denilmiştir.⁵⁶ Osmanlı kayıtlarında Ağnam vergisi olarak geçen bu vergi genellikle Nisan ve Mayıs aylarında koyunların yavrulanmasıyla alınan vergidir. Kadı, Sipahi, Müderris ve Emin gibi askeri grubun 150 koyundan az koyunu olması durumunda vergi alınmazdı.⁵⁷ Bu hükme göre bakıldığında konulan kanunlar çiğnenmiş ve yetkili merciyle şikâyetle bulunulmuştur.

Vergi ile ilgili karşılaşılan bir diğer hüküm ise Yuşan isimli köyden ayan ve mütegalibeden bazı kişiler ahaliden cebren vergi talebinde bulunmuş ve perişan olmalarına sebep olmuşlardır. Meselenin halli için yazılan merkezden hüküm gönderilmiştir.⁵⁸ Bu belgede ise halktan haksız yere vergi talebinde bulunulduğundan bahsedilerek çözümü için harekete geçilmesi istenmiştir. Bir diğer vergi konusunda yazılan hüküm ise Karahisar'da bulunan Selim adlı şahsın tasarrufundaki köylere subaşı göndermeyip daha fazla öşr almak istemesi ve bunun üzerine engellemesine dair Milâs

⁵⁵ EAD 6, 84 (3).

⁵⁶ Yılmaz Yurtseven, "Klasik Dönem Osmanlı Devleti'nde Vergi Adaleti", *I. Türk Hukuk Tarihi Kongresi Bildirileri*, İstanbul 21-22 Aralık 2012, s.153-154.

⁵⁷ Feridun Emecen, "Ağnam Resmi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.1, İstanbul 1988, s.478.

⁵⁸ EAD 1, 210 (3).

kazası naibine yazılan hüküm olduğunu görmekteyiz. Sözlükte “onda bir” anlamına gelen uşr kelimesi yıllar içerisinde Türkçeleşmiş öşür halini almıştır ve toprak ürünleri için alınan zekâtı ifade ettiği görülmektedir.⁵⁹

Vergi ile ilgili bakılacak bir diğer hükümde Yevelî köyünden Seyyid Mustafa elinde seyyid olduğuna dair belgesiyle beraber başvurarak kendisinin vermekle yükümlü olduğu vergileri verdiğini söylemiştir. Bunun haricinde resmi bennak- rûsum-ı raiyyet-tekalif-i şakka gibi vergileri ödeme yükümlülüğü olmamasına rağmen kendisine ödenmesi için baskı, talep ve şiddette bulunulduğunu ifade etmiştir. Bunun üzerine hakkını arayan Seyyid Mustafa içinde bulunduğu durumun engellenmesi için yardım talep etmiştir. Seyyid kelimesi sözlükte efendi, önder, bey, faziletli olan, sahip, kerim gibi anlamlara gelmektedir. Osmanlı döneminde şeriflik- seyyidlik için tek şart Hz. Ali, Hz. Fatıma’ nın soyundan gelmekti. Anne veya babanın herhangi birinin soyundan gelmiş olması seyyid sayılabilmesi için yeterli bir unsur olduğu görülmektedir.⁶⁰

Osmanlı Devleti’nde seyyidlerin bazı vergilerden muaf olduğu belirtilmiştir. Raiyyet vergisi bu vergiye en iyi örnektir. Bir diğer vergi ise koyun besleyen seyyidlerden ağnam vergisinin alınmamasıdır.⁶¹ Seyyidler için bu vergi muafiyeti sadece Osmanlı Devleti’nde uygulanmamıştır. Osmanlı öncesine bakıldığında, Abbasilerden itibaren Osmanlı Devleti’ne gelinceye kadar Müslüman devletlerinin hepsinde Hz. Peygamberin soyundan geldikleri için seyyidlere farklı bir yaklaşımda bulunulduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu ayrıcalıklara örnek vermek gerekirse seyyidlere maaş bağlanmış, vergiden muaf tutulmuş ve askere alınmamışlardır.⁶² Bu çerçevede olaya bakıldığında Seyyid Mustafa’nın şikâyetinde bulunmasının nedenini ve doğruluğunu görmüş olmaktadır.

Vergi başlığı altında bakılacak diğer bir hüküm Bayramlı kadısı Mevlana Hafız Mehmed’in divana mektup göndermesi ile yazılmıştır. Bayramlı kazasında sakin olan âlimler, salihler, imamlar, hatipler, seyyidler, fakirler, zayıflar hep birlikte mahkemeye gelerek, ödemeleri gereken avarız ve hazariye vergilerini (savaş ve barış zamanlarında

⁵⁹ Mehmet Erkal, “Öşür”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.34, İstanbul 2007, s. 97.

⁶⁰ Mustafa Sabri Küçükbaşcı, “Seyyid”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.37, İstanbul 2009, s.40.

⁶¹ Ümit Güler, “Osmanlı Sosyal Hayatında Seyyidler: 18. Ve 19. Yy. Diyarbakir Örneği”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.30, S.1, (Haziran 2021), s. 206

⁶² Abdurrahman Adak, “Güneydoğu Anadolu’ da Seyyidler”, *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, C.4, S.3, (Aralık 2004), s. 391-392.

ödenmesi gereken vergilerini) ödediklerini; ancak Milas kazasından Deli Ali'nin kendilerini rahatsız ettiğinden şikâyet etmişlerdir. Öyle ki iddialarına göre Deli Ali zorba takımından olup, bazı örfi idareciler ile iş birliği içindedir. Senede birkaç defa Bayramlı kazasına gelerek “paşa mahdumu” ve sair bahanelerle kendi hesabına paralar almaktadır. Ayrıca çeşitli sözlü tacizlerde de bulunduğu şikâyetlerde belirtilen Deli Ali'nin men edilmesi, alınan paraların sahiplerine iade edilmesi için hüküm yazılmıştır. (26 Mayıs-4 Haziran 1751)⁶³ Diğer bir hüküm Milas kazası ahalisinin şikâyetidir. Kaza halkı üzerlerine düşen vergiyi vermektedir. Karahisar-ı Şarki kazası malikâne olması hasebiyle buradan hazeriye vergisi alınması konusunda herhangi bir emir verilmediği halde sancak voyvodaları hazeriye, zahire baha, ikramiye, gelgeç akçesi adları altında ahaliden zorla 25'er 30'ar kese akçe almışlardır. Durumun divana bildirilmesi üzerine söz konusu haksız muamelenin men edilmesi yönünde hüküm gönderilmiştir (24 Ekim-1 Kasım 1758).⁶⁴

2.1.3. Vakıf Davaları

Ahkâm defterlerinde vakıflar ile ilgili sıkıntılara ve bunun sonucunda ortaya çıkan davalara da rastlanmaktadır. Bu sıkıntılar genellikle vakıflara yapılan müdahaleler, vakıf mallarını koruma ve bakma görevi ile ilgili sıkıntılar, vakıftaki görevlilerin görevlerini yerine getirmemesi ile ilgili sorunlardır. Bu meseleye örnek verilecek hükümlerden biri Hamzalı isimli köyde vaki olan bir miktar yerler temlikname-i hümayun ile Eyyüb ve Ömer isimli kişilere intikal etmiş ancak Milas kazası sakinlerinden biri buraları satın aldım deyip anlaşmazlık çıkarmıştır. Bu nedenle merkezden meselenin halli için hüküm gönderilmiştir.⁶⁵

Vakıf ile ilgili bir diğer hüküm ise Amasya kazası naibi Mevlâna İsmail'in, Amasya ve Tosya'da bulunan Mehmed Paşa Vakfı'nın mütevellileri Mehmed, Es-Seyyid Ahmed ve vakıf gelirlerinden yararlanan bazı kimselerin şikâyetlerini bir mektup ile divana bildirmesi üzerine gönderilen hükümdür.⁶⁶ Milas'a bağlı Bey Sekisi köyünün çeyrek hisse malikâne gelirleri Mehmed Paşa Vakfına, dörtte üç hissesi ile divani tımara aittir. Kotani? köyünün yarı malikâne gelirleri yine aynı vakfa, diğer yarısı ise yine divani tımara aittir. Yine Nevşah? ile Şahbaş? Köylerinin tımar gelirlerinin yarısı vakfa, yarısı

⁶³ EAD 3, 72 (1).

⁶⁴ EAD 4, 64 (3).

⁶⁵ EAD 1, 171 (4).

⁶⁶ EAD 4, 156 (1).

malikâne ve divaniye aittir. Milas kazası ahalisinden Yahya Defter-i Hâkânî'ye ve vakfedenin şartına aykırı olarak kendi oğluna tevcih ettirmeye kalkışmıştır. Ayrıca diğer bazı kişiler de yalan ve yanlış ifadelerle askeri berat elde ederek vakıf gelirlerine müdahale etmişlerdir. Vakfın gelirlerinin zarara uğraması nedeniyle, bu şahısların elde ettikleri askeri beratların kaydının silinmesi, yapılan müdahalelerin men edilmesi emredilmiştir. Ayrıca Defter-i Hâkânî'ye aykırı olarak Askeri Ruznamçe'den berat verilmesinin de kanuna uygun olmadığı ifade edilmiştir. Konuya dair Askeri Ruznamçe tarafına ilmühaber gönderildiği de hükmün üzerine şerh olarak yazılmıştır (5-14 Temmuz 1760).⁶⁷

Bir diğer hüküm Milas'ın Yavdaş köyünden Ömer'in şikâyeti üzerine kaydedilmiştir. Ömer aynı köyden Ahir Pehlivan'ın yaptığı camide günlük 1 akçe ile kayım ve ferraştır. Ücretini müteveli Mehmed'den talep ettiği halde alamayınca şikâyetle bulunmuştur. Ömer'in vazife ücretinin ödenmesi yönünde hüküm gönderilmiştir (7-16 Temmuz 1777).⁶⁸ Bir sonraki hüküm Mehmed ve Mustafa'nın şikâyetleri üzerine yazılmış hükümdür. Bu şahıslar Hacı Emir der-Alevi camii vakfının meremmetçileri yani bakım onarım görevlileridir. Eskidir köyünün malikâne gelirleri bu vakfa aittir. Mehmed ve Mustafa vazife ücretlerini mütevelliden talep etmişlerse de tahsil edememişlerdir. Durumun divana intikali üzerine kayıtlar incelenmiş ve Mehmed ve Mustafa'nın ellerinde bulunan beratları gereğince hak etmiş oldukları ücretin kendilerine verilmesi emredilmiştir (26 Temmuz-4 Ağustos 1797).⁶⁹

2.1.4. Arazi Davaları

Ahkâm defterleri değerlendirildiğinde karşımıza çıkan en büyük sorunlardan biri arazi yani toprak meseleleridir. Topraklara haksız yere yapılan müdahaleler arazi intikali sırasında yaşanan sıkıntılar en büyük sorunlardan başlıcalarıdır. Erzurum valisine Sis Orta, Milas ve Koyluhisar kadılarına yazılan hükme bakıldığında Zaim Hasan'ın Karahisar'da mutasarrıf olduğu arazinin mahsulat ve rüsumatına müdahale edilmemesine dair bir karar olduğu görülmektedir.

⁶⁷ EAD 4, 156 (2).

⁶⁸ EAD 6, 89 (1).

⁶⁹ EAD 9, 67 (3).

Bir diğeri ise Milas'da Mustafa adlı zaimin arazisine ve mahsulüne el koyan yeniçeri serdengeçti ağalarından Osman adlı şahsın engellenmesi ve arazi mahsulünün kendinden alınması hususunda Aybastı kadısına yazılan hükümdür. Bu belgeye bakıldığında arazi ve araziden çıkan mahsule el koyan yeniçerinin yani Osman adlı kişinin engellenmesi ve elinden alınarak yeniden Mustafa adlı sahibine verilmesi için yazıldığı görülmektedir.⁷⁰ Arazi meselesi ile ilgili diğeri bir hüküm ise Milas kazasında Beyseki denilen köyde Aişe ve arkadaşının müşterek tasarruf ettikleri topraklara dışardan müdahalenin engellenmesi hakkında Milâs kazısına ve Karahisar-i şarkı voyvodasına yazılmıştır. Bu hükümde iki kişinin ekip biçtiği topraklara dışarıdan başkalarının müdahalesi ve sonucunda duyulan rahatsızlık ifade edilmiştir.⁷¹ Bir başka hüküm Milas kazasına bağlı Afana köyünden Mehmed Ağa, Halil Ağa ve Abdurrahman Ağaların şikâyetidir. Aynı köyden İbrahim, Ali ve Mustafa kardeşler bu ağaların tasarrufunda olan yerlere çift koşmuş, hakaret etmiş, evlerini basmış, ailelerine saldırarak ırzlarına tecavüz etmişlerdir. Konu hakkında yerel mahkemeden hüccet de verildiği halde İbrahim, Ali ve Mustafa hakkında henüz gerekli işlemler yapılmamıştır. Durumun divana intikali üzerine bu şahıslar hakkında gereğinin yapılması yönünde hüküm gönderilmiştir (5-14 Ağustos 1759).⁷²

Bir başka hüküm ise Hüseyin, Zülfikar, Veli ve Yusuf adlı şahısların şikâyetleri üzerine gönderilen hükümdür. Bunların büyük babaları Mehmed ve kardeşi Ahmed Milas kazasının Evlatlı? köyü toprağında bazı tarlalara ortak olarak mutasarrıf idiler. Ahmed vefat edince geriye bir oğlu kalmadığından o yerlerin hissesi kızı Kaytafa? tapu edilmiştir. Kaytafa da vefat edince tarlaların tapusunu Mehmed, tımarlı sipahiden üzerine almıştır. Mehmed de vefat edince Mehmed'in kızı ve baba bir erkek kardeşine geçmesi gerekli iken Osman ve Halil adlı şahıslar ortaya çıkarak tarlaları zapt etmişlerdir. Durumun divana bildirilmesi ve davalarına uygun şeyhülislam fetvası da bulunması üzerine, yapılan haksız müdahalelere son verilmesi için hüküm gönderilmiştir (21-30 Ağustos 1763).⁷³

⁷⁰ EAD 3, 101 (4).

⁷¹ EAD 3, 126 (1).

⁷² EAD 4, 106 (1).

⁷³ EAD 4, 310 (3).

Arazi başlığı altında incelenen bir diğer hüküm Parçi köyü sakinlerinden Karabekirzade Seyyid Osman'ın şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Parçi ve Alan köylerinde arazilere mutasarrıf olan kardeşi Mehmed ölmüştür. Oğlu olmadığı için topraklar Mehmed'in kızı Rukiye'ye düşmektedir. Rukiye talip olmayınca Seyyid Osman sahib-i arzdan temessük ile toprakların tapusunu üzerine almıştır. Daha sonra Rukiye bazı kimselerin tahrik etmesiyle yeniden hak iddia etmiştir. Durumun divana intikali üzerine kanun üzere amel olunması yönünde hüküm verilmiştir (18-27 Ekim 1782).⁷⁴

Bu başlık altında ele alınan son hüküm Öğrek ve Çorak köyü ahalisinin şikâyetleri üzerine verilen hükümdür. Bunlar Karamerek köyü ahalisi ile ortak olarak bir yaylaktan faydalanmakta ve üzerlerine düşen vergilerini de sipahiye ödemektedirler. Karamerek köyü ahalisi yaylağın sadece kendilerine ait olduğu iddiası ile Öğrek ve Çorak köyü halkına müdahale etmişlerdir. Durum divana intikal edince kayıtlar incelenmiş ve söz konusu yaylağın iki yüz seneden beridir ortak olarak bu üç köyün istifadesinde olduğu anlaşılmıştır. Yapılan müdahalenin men edilmesi için hüküm gönderilmiştir (7-16 Ağustos 1786).⁷⁵

2.1.5. Alacak Verecek Davaları

Alacak verecek ve borç davaları da karşımıza çıkan meselelerden biridir. Hükümlerin geneline bakıldığında verilen paranın geri alınamaması ya da değerinde hakkı olan paranın alınamamasıdır. Alacaklı kişiler mağduriyetlerinin giderilmesi için yetkili kişilere ulaşmışlardır. Abdullah adlı kişinin Milas kazası sakinlerinden Ömer Efendi adlı kişinin zimmetinde kalan bir miktar alacağını talep etmesine rağmen alamamıştır. Alacağının tahsil edilmesi için Erzurum valisine, Milas ve () kadılarına yazılan hükümde kendi aralarında halledilemeyen alacak sorununu devlet yardımı ile alınması için talepte bulunan Abdullah isimli kişinin şikâyeti görülmektedir.⁷⁶

Milas kadısına ve Karahisar-ı Şarki voyvodasına yazılan hüküme göre, Zülfü adlı kadın divana gelerek şikâyetinde bulunmuştur. İddiasına göre Milas kazasına bağlı Sarıca köyü toprağında bulunan, babasından ve kardeşinden kendisine kalmış olan mülk bostan ve diğer bazı emlakları ile tapulu ve temessüklü tarla ve çayır yerleri vardır. Zülfü bu

⁷⁴ EAD 7, 97 (1).

⁷⁵ EAD 8, 119 (1).

⁷⁶ EAD 1, 290 (2).

bostan, tarla ve çayırları hissedarı olan amcası Molla Ahmet'e kiraya vermiştir. Molla Ahmet Zülfü'ye bir kira bedeli ödemediği gibi, geçen zamanı ileri sürerek artık bu toprakların kendisine ait olduğunu iddia etmiştir. Konu divana ulaşınca, mesele hakkında Şeyhülislam fetvası verildiği ifade edilerek, yerel mahkeme tarafından haksızlığın giderilmesi emredilmiştir (27 Mayıs-5 Haziran 1779).⁷⁷

Bir sonraki hüküm ise Başağrı köyünden İbrahim'in şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Kendisinin kimseye borcu ve kefaleti olmadığı halde Molla Osman adlı köylüsü kefalet iddiası ile zorla 350 kuruşunu almıştır. Durum divana intikal edip, konuya uygun şeyhülislam fetvası da alınmış olması hasebiyle yerel mahkemede meselenin görülmesi emredilmiştir (3-12 Haziran 1782).⁷⁸ Bir diğer hüküme göre Mustafa adlı şahsın, Arpaalanı köyünden Bölükbaşı, Memiş ve Molla Ömer'den 115; Aşağıfaldaca köyünden Yuan oğlu Todor Kuyumcu, Kuyumcu Saro, Eski Bölükbaşı'dan 72; Mismilon köyünden Ali Beşe, Abdullah Beşe, Kara Osman'dan 50; Fisdori köyünden Ali Beşe, Said ve Halil'den 55; Parçı köyünden Abdullah, Ömer ve Alemdar'dan 112, Herikse köyünden Odabaşı, Abdullah ve Malkoç'tan 265 kuruş temessüklü (senetli) alacağı vardır. Alacaklarını tahsil edemeyen Mustafa divana müracaat etmiştir. Meselenin yerel mahkemede çözüme kavuşturulması yönünde hüküm gönderilmiştir (22-31 Ocak 1785).⁷⁹

Bu başlık altında ele alınan bir diğer hüküm ise Ömer ve Musa adlı kişilerin şikâyetleridir. Milas nahiyesine bağlı olan Ulufaldaca köyünün malikâne gelirleri Kapıcızade Hüseyin, Osman, Kadri, İbrahim, Mehmed ve diğer Hasan'dan bu Ömer ve Musa'ya intikal etmiştir. Murtaza, Ali, Mustafa, Mehmed ve diğer Ali ise Hasan ve Osman'ın evlatları olduklarını öne sürerek söz konusu mahsul üzerinde hak talep etmişlerdir. Konu öncelikle yerel mahkemede görüşülmüş ve iddiaların yersiz olduğu anlaşılmıştır. Ancak şahısların iddialarında ısrar etmeleri sebebiyle divandan, söz konusu müdahalelerin men edilmesi yönünde hüküm gönderilmiştir (9-17 Şubat 1760).⁸⁰

2.1.6. Diğer

⁷⁷ EAD 3, 20 (3).

⁷⁸ EAD 7, 74 (3).

⁷⁹ EAD 8, 32 (1).

⁸⁰ EAD 4, 141 (1).

Genellikle bu başlık altında toplanılan konular ahkâm defterlerinde çok sık rastlanmayan konulardır. Satış anlaşmazlıkları, su meseleleri, nikâh, tımar tevcihi, miras gibi konular bu başlık altında değerlendirilecektir. İlk örnek hüküm nikâh akdi ile ilgilidir. Milâs kazasına tabi Yıvadi adlı köy sakinlerinden () ile Fatıma nikâh akdi yapmışlardır. Ancak () adlı kişi başka bir yerde bulunurken Veli adlı eşkıya zümresinden bir kişi Fatıma'yı zapt ederek Hüseyin isimli kardeşi ile nikâh akdi yaptırmıştır. Bu durumun halli için Erzurum valisine, Milas ve kadılarını hüküm yazılmıştır.⁸¹ Nikâh kelimesi sözlükte birleştirme, evlenme, bir araya getirme ve evlilik gibi anlamlara gelmektedir.⁸² Osmanlı Devleti'nde nikâh kadılar tarafından Devlet'in kontrolü altında ve kadıların bilgisi altında kısılmıştır.⁸³ Burada ise () adlı kişinin yokluğunda kısılan bu nikâhın iptali için başvurduğunu görmekteyiz.

Bu başlık altında bulunan diğer bir mesele ise tımar tevcihidir. () adlı kişi Karahisar-i şarki sancağında Sisorta nahiyesinde kızıl Elmalu adlı köy tımarı vasisi olduğu İsmail'e tevcih olunmuştur. Ancak Abdülfettah adlı kişi bahsedilen tımarın mahsul ve rüsumunu zorla almıştır. Adı geçen tımarın İsmail'e tevcih edilmesi ve müdahalenin önlenmesi için Erzurum valisine, Sisorta ve Milas kadısına hüküm yazılmıştır.⁸⁴ Bir diğer hüküm ise miras meselesi ile ilgilidir. Seyyid Süleyman ve Seyyid Mustafa adlı kişilerin babaları Serbeğ adlı kişi vefat etmiştir. Emlak ve eşyaları Seyyid Süleyman ve Seyyid Mustafa beraberinde karındaşları İbrahim'e kalmıştır. İbrahim ise Süleyman ve Mustafa'ya hisselerini vermeyip mirasın tümünü zapt etmiştir. Meselenin halli için Milas kadılarına ve Karahisar-ı Şarki voyvodasına hüküm gönderilmiştir.⁸⁵

Bu başlıkta örnek olarak verilebilecek bir diğer konu malikâne ile ilgilidir. Karahisar-i Şarki sancağında Milâs nahiyesinde Üsküdar adlı köyde malikâne mahsulü bulunan Süleyman Halife bin Mustafa'nın ürünlerini hisseye mutasarrıf olanlar tamgalu kile ile değil İstanbul kilesi ile alması hususunda muhalefette bulunmuşlardır. Hisseye mutasarrıf olanların muhalefetlerinin önlenmesi hususunda Erzurum valisi, Milâs ve ()

⁸¹ EAD 1, 246 (1).

⁸² Fahrettin Atar, "Nikâh", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C.33, İstanbul 2007, s.112.

⁸³ *age*, s.114.

⁸⁴ EAD 1, 282 (4).

⁸⁵ EAD 1, 152 (2).

kadılarına hüküm yazılmıştır.⁸⁶ Bu hüküm de şikâyet konusu olan kile Arapça, Farsça ve Türkçe de ölçek, ölçü de kullanılan birimdir. Bu ölçü biriminin Emeviler döneminde de kullanıldığı bilinmektedir.⁸⁷ Kilogram eş değeri olarak bakıldığında kile değişik kaynak ve sözlüklerde farklılık göstermektedir.⁸⁸

Bir başka hükümde ise Padişah nişanı verilmiş saray çavuşlarından Ömer divana arzuhal etmiştir. Kendisi Karahisar-ı Şarki sancağının Satılmış karyesinde Ağcaköy adlı köy ve diğer köylerden 47 bin 920 akçe zeamete mutasarrıftır. Milas nahiyesinde Musalı köyü ve diğer bazı köylerden 13 bin 470 akçe tımar mutasarrıfı İbrahim'in ölümü ile daha önce Seyyid Osman'a verilen tımarları, Seyyid Osman'ın el çekmesi nedeniyle Ömer Çavuş'a tevcih edilmiştir. Ancak Milas kazası sakinlerinden zorba takımından Çavuşoğlu Ali, Ömer Çavuş'un tasarrufuna engel olmuştur. Tımarları vefat etmiş olan Tekaüd İbrahim'in oğluna zapt ettirmek istemiştir. Yapılan haksız müdahalenin engellenmesi, tımarların Ömer Çavuş tarafından zapt edilmesi için divandan hüküm gönderilmiştir (22-31 Ekim 1750).⁸⁹

Bir sonraki hüküm Milas sakinlerinden Es-Seyyid Hacı Süleyman'ın şikâyeti üzerine yazılan hükümdür. Babası vefat edince mirası Hacı Süleyman ile kardeşi Mustafa'ya intikal etmiştir. Miras bölüşülmeden evvel Mustafa ölünce de Mustafa'nın oğlu Cin Ali'ye intikal etmiştir. Cin Ali de vefat edince oğlu Abdullah'a intikal etmiştir. Hacı Süleyman kendi hissesine düşen payı Abdullah'tan talep ettiği halde Abdullah hisseyi vermekten imtina etmiştir. Durumun divana intikali neticesinde haksızlığın giderilmesi yönünde hüküm gönderilmiştir (27 Şubat-6 Mart 1780).⁹⁰

Diğer başlığı altında incelenen bir diğer hüküm ise Milas'a bağlı Erik köyünden Mehmed'in şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Kendisi Müslüman ve Acem taifesindendir. Osmanlı ülkesinde köle olarak alınıp satılması yasaktır. Ancak aynı köyden Ahmed adlı bir şahıs, Mehmed'i sıkıştırarak babasından kendisine kalmış kölesi olduğunu, ölünceye dek hizmetinde kalması gerektiğini iddia etmiştir. Durumun divana

⁸⁶ EAD 1, 282 (3).

⁸⁷ Cengiz Kallek, "Kile", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.25, Ankara 2022, s.568.

⁸⁸ Dursun Ayan, "İki Tahıl Ölçüsü Üzerine Sosyomatematik Notlar: Şebinkarahisar Kilesi Ve Gödük", *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, C.6, S.1, (Aralık 2004), s.76.

⁸⁹ EAD 3, 22 (1).

⁹⁰ EAD 6, 281 (4).

intikali üzerine meselenin yerel mahkemede çözümü yönünde hüküm gönderilmiştir (24 Aralık 1785-1 Ocak 1786).⁹¹

Bir başka hüküm Saray silahtar ocağından günlük 47 akçeye mutasarrıf olarak Mısır seraskeri emrinde görevli olan Mustafa, ata inip binmeye güç yetiremediğinden, söz konusu yevmiyeyi oğlu Es-Seyyid İbrahim'e yazdırmıştır. Ancak Hüseyin Halil adlı bir şahıs bahsedilen yevmiyeyi “boştur” diyerek yarısını hazineye bıraktırmış, yarısını kendi üzerine yazdırmıştır. Durum divana arz edilince, mukabele defterleri incelenmiştir. Seyyid İbrahim'in hala Milas kazasının Parçı köyünde ikamet ettiği, ancak gıyaben bu paranın ödenemeyeceği, kendisinin bizzat ocağa gelerek ispat-ı vücut etmesi gerektiği bildirilmiştir. Milas voyvodasına hitaben Seyyid İbrahim'in hayatta olup olmadığına dair ilam belgesi göndermesi emredilmiştir (28 Mart-5 Nisan 1799).⁹²

Milas kazasına bağlı Arpaalanı, Sarıhisar, Balıklı, Yasdura, Mismilon köylerinin malikâne hisseleri evladiyet ve meşrutiyet üzere Yakup bin İsmail ile Eyüp bin İsmail'in uhdesindedir. Bu iki şahıs divana arzda bulunarak söz konusu hisselerin Bostani İbrahim'e tevcih edildiğini ancak İbrahim'in yabancı olduğunu, bu nedenle yapılan tevcihin yanlış olduğunu iddia etmişlerdir. Malikâne hisselerinin İbrahim'den alınarak kendilerine tevcih edilmesini talep etmişlerdir. Konuya dair kayıtlar incelenmiş ve malikâne hisselerinin evlada meşrut yani babadan oğlu kalmak şartıyla vakfedildiği anlaşılmıştır. Bostani İbrahim'in aileden mi yoksa yabancı mı olduğunun güvenilir şahitlerin şahadeti ile mahkeme tarafından tespit edilmesi ve divana bildirilmesi emredilmiştir (17-26 Ekim 1803).⁹³

Haksız müdahaleye örnek verilecek olursa Mültezim Mehmed'in şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Havas-ı hümayûn köylerinden Çerçi köyünün mahsul ve vergilerine mültezim olan Mehmed'in uhdesinde olan yerlere, Tavara tımar köyünün sipahisi müdahale etmiştir. Mesele yerel mahkeme tarafından görüşülmüş, sınırlar incelenmiş ve yapılan müdahalenin haksız olduğu şahitlerin ifadeleri ile de sabit olmuştur. Ancak

⁹¹ EAD 8, 71 (2).

⁹² EAD 9, 114 (1).

⁹³ EAD 9, 175 (2).

sipahinin müdahalede ısrar etmesi üzerine konu divana intikal etmiştir. Kanun üzere amel olunması emredilmiştir (30 Mart- 8 Nisan1778).⁹⁴

Bu başlık altında incelenebilecek bir diğer hüküm ise Çerçi köyünden Osman'ın şikâyeti üzerine verilen hükümdür. İskesfir kazası naibi Ahmed Efendi, Osman'ın kızını İskesfir kazası sakinlerinden Ahmed'e nikâhladığını, Ahmed'e buna dair hüccet belgesi verdiğini ifade ederek Osman'dan kızını Ahmed'e teslim etmesini istemiştir. Naib Ahmed Efendi'nin bunu mal edinmek gayesi ile yaptığı şikâyetinde ifade edilmiştir. Durumun divana intikal etmesi üzerine yapılan bu muamelenin men edilmesi yönünde hüküm gönderilmiştir (30 Mart- 8 Nisan1778).⁹⁵

Bir diğer hüküm ise su anlaşmazlığı üzerinedir. Milas'a bağlı Herise köyü sakinlerinden ve sadat-ı kiramdan (Hazret-i Peygamber'in soyundan) ve alim zümresinden olan Seyyid Mehmed'in şikâyetini içerir. Seyyid Mehmed'in Herise köyünde mutasarrıf olduğu mülk evi yakınında bulunan Kalepınarı adlı pınarın suyundan yüz seneden fazladır faydalanmaktadır. Aynı köyden Erişçioğulları (?) Ömer, Osman, Numan, Halil, Mehmed, Ali adlı kişiler bu suyun kendi ecdatlarına ait olduğu iddiasıyla suyun yatağını değiştirerek kendi evlerinin yakınından geçirmeye teşebbüs etmişlerdir. Durumun divana intikal etmesi üzerine, haksız müdahalelerin men edilmesi konusunda hüküm gönderilmiştir (8-17 Aralık 1752).⁹⁶

Bir diğer örnek hüküm ise Milas kazasına bağlı Arıkmusa köyünden imam, hatip ve seyyid olan Es-Seyyid Mustafa; göçebe sınıfından Kuruçay kazasına bağlı Yaylalı köyünden Musa'nın varislerinden amcaoğlu Kasım, karısı ve kızlarından şikâyetçi olmuştur. Varislerin murisleri Musa'nın Es-Seyyid Mustafa için günlük 9 akçe ücret karşılığında ağaç keserken, kestiği ağacın kendi üzerine düşmesi üzerine öldüğünü iddia etmişlerdir. Bu nedenle Mustafa'dan diyet talep etmişlerdir. Ancak Mustafa'nın elinde sorumlu tutulamayacağına dair yerel mahkeme tarafından verilmiş olan keşif ve hüccet belgesi bulunmaktadır. Bu nedenle varisler tarafından rahatsız edilmemesi yönünde divandan hüküm gönderilmiştir (1-10 Ağustos 1753).⁹⁷

⁹⁴ EAD 6, 135 (2).

⁹⁵ EAD 6, 136 (1).

⁹⁶ EAD 3, 131 (3).

⁹⁷ EAD 3, 161 (1).

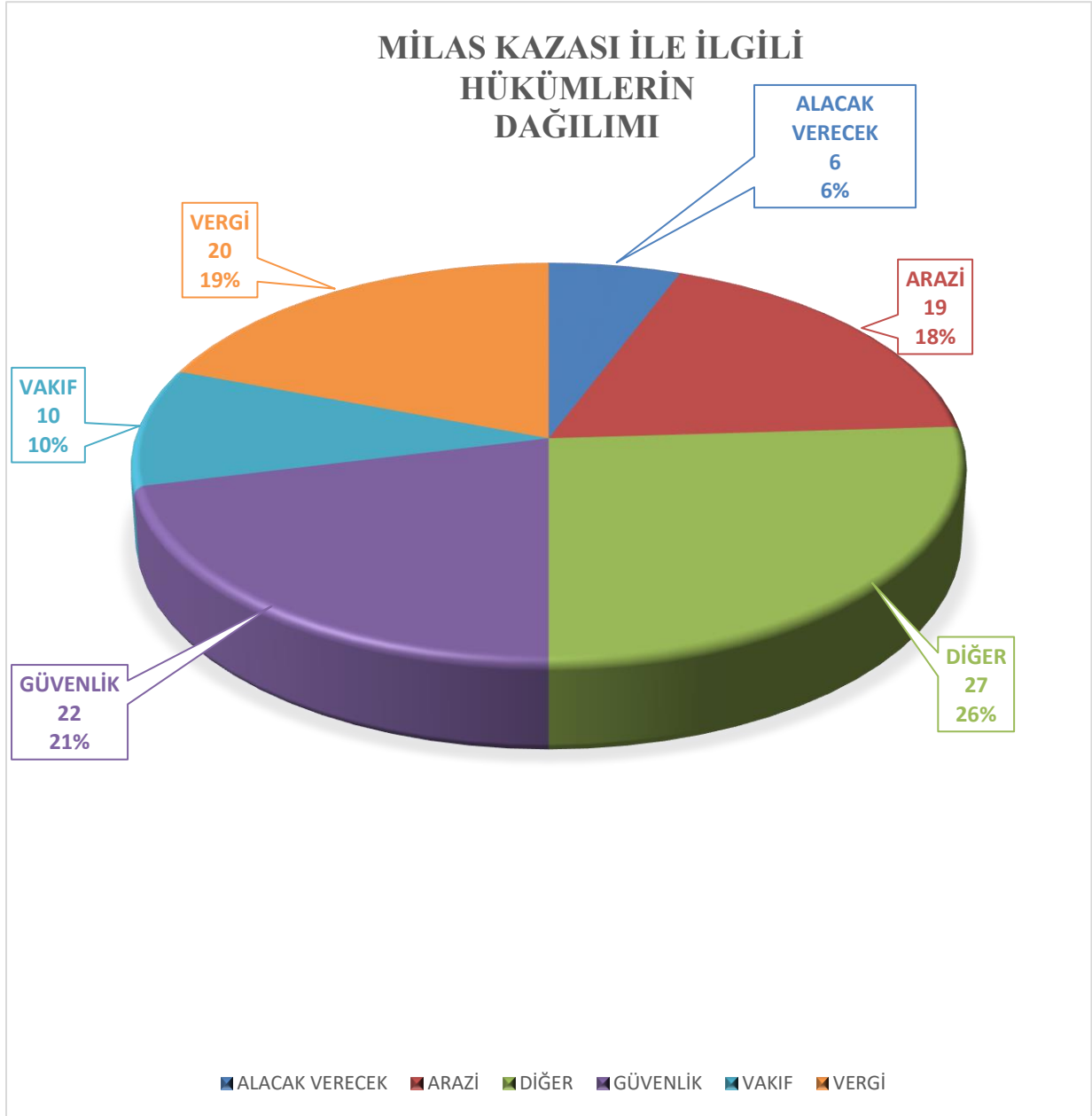
Haksız müdahale ile ilgili örnek ise Milas nahiyesine bağlı Enekalanı, Gebeme ve Daztepe köylerinin malikâneleri Mahmud Ağa evlatları üzerinde, divanileri ise tımar olarak kayıtlıdır. Mahmud Ağa evladından olan Mehmed adlı şahıs kendisine ait mahsulü almak istediğinde divani mutasarrıfları haksız olarak Mehmed'e müdahale etmiştir. Durum divana intikal edince, kayıtla tekrar incelenmiş ve yapılan haksız müdahalenin engellenmesi yönünde hüküm gönderilmiştir (25 Eylül-4 Ekim 1757).⁹⁸

Haksız müdahaleye verilecek son örnek ise Ali adlı zaimin şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Ali Karahisar-ı Şarki sancağının Bolaman nahiyesinde ... köyü ve çevresinden 47 bin 440 akçe zeamete mutasarrıftır. Bu tımara bağlı Milas nahiyesine bağlı 43 nefer reaya, bir zemin, Nefs-i Gebeme ve Taztepe malikâne olarak kayıtlıdır. Zaim Ali ve ortakları kendi hisselerine düşen mahsul ve vergi gelirlerini almak istediklerinde Milas'ta bulunan bakır ocağı emini bu yerlerin madene ait olduğu iddiası ile zaimlere engel olmuştur. Durumun divana intikali üzerine Defter-i Hâkânî kayıtları incelendiğinde, söz konusu yerlerin Ali ve ortaklarına ait olduğu anlaşılmıştır. Yapılan haksız müdahalelere son verilmesi yönünde hüküm verilmiştir (8 Eylül 1674).⁹⁹

⁹⁸ EAD 3, 369 (4).

⁹⁹ EAD 4, 357 (3).

Grafik 1: Milas Kazası ile İlgili Hükümlerin Dağılımı

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ERZURUM AHKÂM DEFTERLERİNE GÖRE MİLAS KAZASI İLE İLGİLİ HÜKÜMLERİN ÖZETİ (1-10 NUMARALI DEFTERLER)

Defter No	Sayfa No	Hüküm	Hicri Tarih	Miladi Tarih	Konu	Özet
1	24	109	30 Muharrem 1156	26 Mart 1743	Müdehala ve Teaddi	Erzurum Valisi Milas kadısına yazılan hükümde Ali oğlu Hacı Mehmed adlı kişinin sahip olduğu yerlere Veli Çavuşoğlu Osman adlı şahsın gereksiz müdahalesine karşı yazılmış hükümdür.
1	42	187	20 Rebiyülahir 1156	13 Haziran 1743	Diyyed Talebi	Muhassıl Yusuf Efendi adında bir kişi ile Yusuf, Musa ve bazı kişilere Milas kazasından İmamoğlu Mehmed adlı eşkıya tarafından mirasçısını öldürmesine neden olduğunu söyleyerek taciz etmektedir. Meselenin halli için Karahisar-ı Şarki kadısına ve voyvodasına yazılan hükümdür
1	59	260	29 Şevval 1156	16 Aralık 1743	Şekavet	Karahisar-ı Şarki, Koyulhisar, Milas, Niksar ve İskefsir kazalarında zorbalık yapan şahısların yakalanması için yazılan ferman-âli-şandır.
1	72	312	Evâhîr-i Safer 1157	4-13 Nisan 1744	Arazi	Milas kadısına yazılan bu hükümde Mustafa adlı şahsın Osman'a sattığı, Osman adlı şahsın da Hasan'a devretmesi sonucunda arazi ve yerler için dışarıdan başka kimselerin müdahale etmemesi konusunda yazılan hükümdür.
1	74	322	Evâîl-i Rebiyülevvel 1157	14-23 Nisan 1744	Arazi	Zaim Hasan'ın Karahisar'da mutasarrıf olduğu arazisinin mahsulat ve rûsumatına başkaları tarafından müdahale edilmemesine dair Erzurum Valisine, Milas, Sis-Orta ve Koyulhisar kadılarına yazılmış hükümdür.
1	101	429	Evâhîr-i Safer 1158	15-24 Mart 1745	Arazi	Aybastı ve () kadılarına, Milas naibine, Karahisar-ı şarki Voyvodasına yazılan hükümde Milas'ta Mustafa adlı zaimin arazine ve mahsulüne el koyan yeniçeri serdengeçti ağalarından olan Osman adlı şahsın engellenmesine ve arazi ve mahsulünün kendisinden alınması üzerine olan hükümdür.

1	1	1	1	1	1	1
152	145	144	126	122	106	105
644	618	613	534	519	448	444
11-20 Cemaziye'l-evvel 1159	21-30 Rebi'ül-abir 1159	21-30 Rebiyülevvel 1159	Evâhir-i Zilkade 1158	Evâhir-i Şaban 1158	Evâst-ı Rebiyülevvel 1158	Evail-i Rebiyülevvel 1158
11-20 Haziran 1746	13-21 Mayıs 1746	13-22 Nisan 1746	25 Kasım - 4 Aralık 1745	18-26 Eylül 1745	13-22 Nisan 1745	3-12 Nisan 1745
Miras	Vergi	Müdahale ve Teaddi	Arazi	Arazi	Vergi	Asayiş/ Güvenlik
Seyyid Mustafa ve Seyyid Süleyman isimli kişilerin babaları Serbeğ adlı kişi ölmüş ve emlak ve eşyası adı geçen bu iki kişiye ve kardeşleri İbrahim'e kalmıştır. İbrahim ise diğer iki kardeşine onlara ait olan hisseleri vermeyip mirasın hepsini kendi almıştır. Bu meselenin halli için Milas kadılarına ve Karahisar-ı Şarki voyvodasına hüküm yazılmıştır.	Karahisar- ı Şarki sancağına bağlı Milas nahiyesinde bulunan Musalu adlı köy sakinlerinden sâdat ve yeniçeri ve sair asker gruplarının adet-i ağnam vergisini vermedikleri görülmüştür. Bu meselenin sonuca bağlanması ve vergi ödemesi gereken kişilerden derhal temin edilmesi yönünde yazılan hükümdür.	Milas kadısına ve Karahisar- Şarki voyvodasına yazılan bu hükümde Fatıma nam hatun Mehmed beg vakfının mütevellisi ve zaviyedarı iken yabancılardan ve ashab-ı arazdan bazı kişiler gereksiz müdahalede bulunmuşlar ve malikâneye ait olan mahsule el koymuşlardır. Meselenin halli için yazılmıştır.	Milas kadısına ve Karahisar-ı Şarki voyvodasına yazılan hükümde Milas kazasında bulunan Beyseki denilen köyde Aişe ve arkadaşının ortak olarak tasarruf ettikleri topraklara dışarıdan gelecek müdahalenin engellenmesi hususunda yazılmıştır.	Milas Kadısına ve Karahisar-ı Şarki voyvodasına yazılan bu hükümde Milas kazasında malikâne divani tımar tasarruf eden Salhun hatun adında ki kişinin tımarının divani tarafına Alsar nahiyesi mutasarrıfının müdahalesinin engellenmesi hususunda yazılmıştır.	Milas kazası naibine yazılan bu hüküm Karahisar'da Selim adındaki kişinin tasarrufunda bulunan köylere şubaşı göndermeyerek daha fazla öşr almak istemesinin önlenmesi için yazılmıştır.	Milas kadısına yazılan hükümde Abdullah adlı kişinin tedris etmek şartı ile kardeşiyle mutasarrıf olduğu malikâneye kardeşinin ölmesi üzerine akrabalarının müdahalelerinin engellenmesi için yazılmıştır.

1	1	1	1-10 Cemaziye'l-ahir 1159	21-30 Haziran 1746	Müdahale ve Teaddi	Büyük tımar sahiplerinden, zuamadan Ömer adlı şahsın Beraser (?) nam karye ve gayriden yirmi bin beş yüz otuz yedi akçelik zeamet mülhakatına şab-hane eminleri tarafından gereksiz müdahalede bulunulmuştur. Bu meselenin halli için Erzurum valisine ve Milas kadısına hüküm yazılmıştır.
226	171	724	11-20 Zi'l-ka'de 1159	25 Kasım- 4 Aralık 1746	Vakıf	Hamzalı köyde bulunan bir takım yerler temlikname-i hümayun ile Eyyüb ve Ömer isimli kişilere aktarılmıştır. Ancak Milas kazasından bazı kişiler buraları kendilerinin aldığını iddia ederek anlaşmazlık çıkarmışlardır. Meselenin halli için yazılan hükümdür.
936			Evâhir-i Muharrem 1161	22-30 Ocak 1748	Şekavet	Seyyid Ahmed adlı şahıs evinden başka bir yerde bulunurken Hacı İbrahim oğlu Emin Mehmed adlı şahıs Seyyid Ahmet'in evini basmış ve ailesini öldürme teşebbüsünde bulunmuştur. Bunun haricinde Emin Mehmed yetmiş- seksen silahlı adamla bu şahsın çiftliklerini basmıştır. Meselenin halli için Erzurum valisine, İpsadi, Milas, İskefsir ve () kadılarına yazılan hükümdür.

1	1	1	1	1	1
290	282	282	246	227	
1205	1173	1172	1018	942	
Evâhir-i Ramazan 1162	Evâ'il-i Receb 1162	Evâ'il-i Receb 1162	Evâst-ı Cemaziyelahir 1161	Evâhir-i Muharrem 1161	
4-12 Eylül 1749	17-26 Haziran 1749	17-26 Haziran 1749	8-17 Haziran 1748	22-30 Ocak 1748	
Alacak- Verecek	Tımar Tevcihi	Malikane	Nikah Akdi	Şekavet	
Abdullah adlı şahıs Milas kazası sakinlerinden Ömer Efendi adlı şahıstan alacağı vardır ancak bu kişi alacağını talep etmesine karşın alamamıştır. Alacağının tahsili için Erzurum valisine, Milas ve () kadılarına yazılan hükümdür.	() adlı şahsın Karahisar-ı Şarki sancağında Sisorta nahiyesinde Kızıl elmalı adlı köy tımarı bu kişinin vasisi olduğu İsmail'e tevcih olunmuştur. Fakat Abdülfettah isimli eşkıya tarafından tımarın mahsul ve rüsumu zorla alınmıştır. Bahsi geçen bu tımarın İsmail'e tevcih edilmesi ve ortaya çıkan müdahalenin halli için Erzurum valisine, Sisorta ve Milas kadılarına yazılan hükümdür.	Erzurum valisi, Milas ve () kadılarına yazılan hükümde Süleyman Halife bin Mustafa adlı şahsın Karahisar-ı Şarki sancağında Milas nahiyesinde bulunan Üsküdar adlı köydeki malikane mahsulüne, hisseye mutasarruf olanlar tarafından tamgalı kile ile değil, İstanbul kilesi ile alması hususunda muhalefette bulunmuşlardır. Bu hisseye mutasarrıf olan kişilerin muhalefetlerinin engellenmesi hususunda yazılmıştır.	Milas kazasına bağlı Yıvadı adlı köy sakinlerinden () ile Fatma adlı kişilerin nikah akitleri yapılmış. Ancak bir süre sonra () adlı kişi başka bir yerdeyken Veli adlı eşkıya zümresinden bir kişi Fatıma'yı zabt ederek karındaşı Hüseyin ile nikah akti yaptırmıştır. Bu durumun halli için Erzurum valisine, Milas ve kadılarına yazılan hükümdür.	Erzurum valisi, Erzurum mollası, İskefsir, İpsadi, Milas ve () kadılarına yazılan hükümde Seyyid Ahmed adlı şahıs İpsadi kazasına bağlı Hoşkadem adlı köy sakinlerinden Kara Mahmud oğlu Ahmet'in zulmüne uğramakta ve parası alınmaktadır. Bu durumun engellenmesi ve haksız yere aldığı paranın geri verilmesi için yazılmıştır.	

3	3	3	30 Ocak-7 Şubat 1750	Haksız Müdahale	Tımarlı sipahilerden Veli adlı sipahi Karahisar- Şarki sancağında Milas nahiyesinde Bahçecik adlı köyden ve diğer köylerden 17 bin 800 akçe tımara mutasarrıftır. Memi Köyü 3 adet dörtte birlik hisse malikâne ve divani olarak 6 bin akçe, Ortaviran ve Çavdar köyleri ortağı ile kayıtlıdır. Defter-i Hakani gereğince tımar gelirlerini ortağıyla almak istemiştir ancak Memi köyü ve diğer köylerden 7 bin 750 akçe tımara mutasarrıf olan ortağı Mustafa kendi hissesine kanaat etmeyip Veli'nin hakkını da zorla ele geçirmiştir. Milas kadısına yazılan hükümdür.
20	19	3	17-26 Mayıs 1779	Yaralama- Hakaret	Milas kazasına bağlı Lağus köyü sakinlerinden Davut oğlu Ali, Ömer Efendi oğulları Fettah, Ahmed, Kara Ömer, Topaloğlu Yakup, Küçük Mustafa, Topaloğlu İbrahim adlı kişiler 1160 senesinde Şerife Emine'nin oğlu Mehmed'e yaralayıcı bir aletle öldürme kastı ile saldırmışlardır. Kadın oğlunu korumak istediğinde taş ile kadını darp edip sağ kolunu yaralamışlar ve küfür etmişlerdir. Yerel mahkemede tespit edilen durum sonrasında kadına hüccet belgesi verilmiş ve Erzurum valisine, Milas ve () kadılarına meselenin halli için hüküm gönderilmiştir.
3	3	3	27 Mayıs-5 Haziran 1779	Arazilere yapılan haksız müdahale	Zülfü adlı kadının Milas kazasına bağlı Sarıca Köyünde bulunan Babasından ve kardeşinden kendisine kalan mülk bostan ve diğer bazı emlakları ile tapulu ve temessüklü tarla ve çayır yerleri vardır. Buraları amcası Molla Ahmed'e kiraya veren Zülfü kira alamamış ve amcası geçen süreyi ileri sürerek artık toprakların kendisine ait olduğunu iddia etmiştir. Meselenin halli için Milas kadısına ve Karahisar-ı Şarki voyvodasına yazılan hükümdür.
		Evail-i Ca 1193			
		Evail-i S 1163			

3	3	3	Evâhîr-i Z 1163	20-29 Kasım 1750	Vergi	Musli oğlu Mehmed adlı tımarlı sipahi Karahisar-ı Şarki sancağında Milas nahiyesinde Çorak köyünde ve diğer bazı yerlerde 9 bin 500 akçe tımara berat ile mutasarrıftır. Tımarın baş kalemi olan Çorak köyün malikânesi Pir Mahmud ve Mehmed'in üzerinedir. Divanisi ise 3 hisse Hüdaverdi veled-i Mustafa'nın, 1 hissesi Allahverdi veled-i Mürüvvet'in üzerine olmak üzere 4 hisse kayıtlıdır. Malikâne tarafına mutasarrıf olanlar, divani tarafına mutasarrıf olanların vergi gelirlerine haksız yere müdahale etmişlerdir. Durumun halli için yazılan hükümdür.
47	45	3	Evâhîr-i Z 1163	20-29 Kasım 1750	Haksız Müdahale	Milas kazasına bağlı Kışlacık köyünden Abdurrahman ile kız kardeşi Hatice'nin iddialarına göre köyde arazi tasarruf eden babaları İsmail toprağı işlemekte ve üzerine düşen vergileri sahib-i arza vermekte iken tasarruf hakkını kimseye devretmeden vefat etmiştir. İsmail'in mutasarrıf olduğu topraklar kanunen çocukları Abdurrahman ve Hatice'ye intikal edecek iken zorba takımından Mehmed adlı kişi zikrolunan emlak ve tarlaları haksız yere zapt etmiştir. Meselenin halli için Milas ve () kadılarına ve Karahisar-ı Şarki voyvodalarına yazılan hükümdür.
	41	1	Evâsıt -ı Za 1163	22-31 Ekim 1750	Haksız Müdahale	Padişah nişanı verilmiş saray çavuşlarından Ömer'in Karahisar-ı Şarki sancağının Satılmış karyesinde Ağcaköy adlı köy ve diğer köylerden 47 bin 920 akçe zeamete mutasarrıftır. Milas nahiyesinde Musalu köyü ve diğer bazı köylerden 13 bin 470 akçe tımar mutasarrıfı Tekaüd İbrahim'in ölümüyle daha önce Seyyid Osman'a verilen tımarları Osman'ın el çekmesiyle Ömer Çavuşa tevcih edilmiştir. Milas kazası sakinlerinden zorba takımından Çavuşoğlu Ali, Ömer Çavuş'un tasarrufuna engel olmuştur ve Tekaüd İbrahim'in oğluna zapt ettirmek istemiştir. Meselenin halli için Erzurum valisine, Milas ve () kadılarına yazılmış hükümdür.

3	3	3	Evâil-i B 1164	26 Mayıs-4 Haziran 1751	Vergi	Bayramlı kazasında sakin olan âlimler, Salihler, imamlar, hatipler, seyyidler, fakirler, zayıflar hep birlikte mahkemeye gelerek ödemeleri gereken avarız ve hazariye vergilerini ödediklerini; ancak Milas kazasından Deli Ali'nin kendilerini rahatsız ettiğinden şikayet etmişlerdir. İddialara göre bu kişi zorba takımından olup bazı örfi idareciler ile işbirliği içindedir. Senede birkaç defa buraya gelerek paşa mahdumu ve sair bahanelerle kendi hesabına para almaktadır. Ayrıca sözlü tacizlerde de bulunduğu belirtilmiştir. Meselenin halli için Erzurum valisine, Milas ve () kadılarına yazılan hüküm.
72	59	6	Evâsıt-ı R 1163	20-29 Mart 1750	Vergi	Erzurum valisine, kadısına, Milas kazası naibine yazılan hüküm. Milas naibi Mevlana İsa tarafında divana gönderilen mekup üzerine yazılmıştır. Milas nahiyesine bağlı Bey Sekisi köyü ahalisi hep birlikte mahkemeye müracaat etmişlerdir. Bey Sekisi köyünün dörtte bir malikânesi Mehmed Paşa vakfı, dörtte üçü ve divanisi tımar toprağıdır. Ahalî üzerine düşen vergileri ödedikleri halde vakıf ve divani mutasarrıfı ahaliden fazla talepte bulunmuştur. Durum önce yerel mahkemeye, ardında da divana intikal edince haksız muamelelerin men edilmesi emredilmiştir.
53						
4			Evâil-i Ra 1163	8-17 Şubat 1750	Vergi	Bevadi camiinin vakfının ortak olarak beratlı mütevellisi Mehmed ve Hasan'dır. Bu kişiler mahkemeye müracaat ederek Kelkit deresi adlı mevkide ziraatle uğraşan Murad oğlu Hüdaverdi ile kardeşinin yirmi beş senedir Bevadi camiine ait malikâne vakıf geliri olan öşürleri ödemediklerini beyan etmişlerdir. Daha öncede mahkeme tarafından uyarılan vergi mükelleflerinin geçmiş yıllara ait olan tüm vergileri ödemeleri yönünde Erzurum valisine, () kadısına ve Milas naibine hüküm.

3	3	3	Evâir-i M 1166	28 Kasım 7 Aralık 1752	Güvenlik	Erzurum vâlisine Milas ve (boş) kadılarına hüküm ki Sadat-ı kiramdan (Hazret-i Peygamber'in soyundan gelenlerden) Seyyid Hasan, Seyyid Mehmed, Seyyid Süleyman, Seyyid Ömer, diğer Seyyid Hasan ve Seyyid (isimsiz) adlı şahıslar Milas kazasına bağlı malikâne köylerinden Kâfir Sarıca köyünde ortak işleyerek vergisini ödedikleri topraklara mutasarrıftırlar. Cıvarda bulunan tımar köylerinin sipahisi Fettah Ağa “o yerler benim tımarım arazisindendir” diyerek kanuna aykırı surette müdahale etmiştir. Beş senedir haksız olarak söz konusu arazileri zapt ederek mahsulünü almıştır. Durum yerel mahkemeye intikal edip arazilerin isimleri geçen seyyidlere ait olduğu sabit olduğu halde Fettah Ağa haksızlığa devam etmiştir. Durum son olarak divana intikal etmiş,ve yapılan müdahaleye son verilmesi yönünde emir çıkmıştır.
	129	96	Evâil-i R 1165	17-26 Şubat 1752	Hırsızlık	Erzurum vâlisine Milas ve (boş) kadılarına hüküm Milas kazasına bağlı Aşağı Faldaca köyü sakinlerinden Seyyid Veli şikâyetle bulunmuştur. Faldaca-i ... köyü sakinlerinden Merdoğlu Hüdaverdi adlı Gayrimüslim, haksız olarak Veli'nin tarla mahsulünden 12 kızak ekin sapını gecenin bir vaktinde kendi öküzleri ile çalmıştır. Merdoğlu Hüdaverdi'nin suçu mahkemece tespit edilmiş olduğu halde çaldığı ekin saplarını hala sahibine iade etmemiştir. Durum divana intikal edince, konunun çözüme kavuşturulması emredilmiştir.
	4	1				

3	3	3	Evâil-i S 1166	8-17 Aralık 1752	Su Anlaşmazlığı	Milas ve (boş) kadılarına Karahisar-ı Şarkî voyvodasına hüküm ki Milas'a bağlı Herise köyü sakinlerinden ve sadat-ı kiramdan (Hazret-i Peygamber'in soyundan) ve alim zümresinden olan Seyyid Mehmed'in şikâyetini içerir. Seyyid Mehmed'in Herise köyünde mutasarrıf olduğu mülk evi yakınında bulunan Kalepınarı adlı pınarın suyundan yüz seneden fazladır faydalanmaktadır. Aynı köyden Erişçioğulları? Ömer, Osman, Numan, Halil, Mehmed, Ali adlı kişiler bu suyun kendi ecdatlarına ait olduğu iddiasıyla suyun yatağını değiştirerek kendi evlerinin yakınından geçirmeye teşebbüs etmişlerdir. Durumun divana intikal etmesi üzerine, haksız müdahalelerin men edilmesi konusunda işbu hüküm gönderilmiştir
3	131	4	Evâil-i S 1166	8-17 Aralık 1752	Haksız Müdahale	Erzurum vâlisine Milas ve (boş) kadılarına hüküm ki Milas kazasına bağlı Sarıca köyü halkından isimleri belirtilmemiş bazı kişilerin şikâyetidir. Bu şahıslar sahib-i arza her sene yaylak vergilerini ödeyerek koyunlarını yaylamaktadır. Hal böyle iken Diyalı köyü halkı söz konusu yaylaların kendi köyleri sınırı dâhilinde olduğu iddiası ile Sarıca köyü halkına müdahale etmiştir. Durum yerel mahkemeye intikal edip, şahitlerin de ifadeleri ile ilgili yaylak yerlerinin Sarıca köyü halkına ait yaylak sınırları içerisinde olduğu anlaşılmıştır. Gereksiz ve haksız müdahalelerin men edilmesi konusunda divandan işbu hüküm gönderilmiştir.

3	3	3	Evâil-i L 1166	1-10 Ağustos 1753	Diyet Talebi	Erzurum vâlisine ve Milas ve (boş) kadılarına hüküm ki Milas kazasına bağlı Arıkmusa köyünden imam, hatip ve seyyid olan Es-Seyyid Mustafa; göçebe sınıfından Kuruçay kazasına bağlı Yaylalı köyünden Musa'nın varislerinden amcaoğlu Kasım, karısı ve kızlarından şikâyetçi olmuştur. Varislerin murisleri Musa'nın Es-Seyyid Mustafa için günlük 9 akçe ücret karşılığında ağaç keserken, kestiği ağacın kendi üzerine düşmesi üzerine öldüğünü iddia etmişlerdir. Bu nedenle Mustafa'dan diyet talep etmişlerdir. Ancak Mustafa'nın elinde sorumlu tutulamayacağına dair yerel mahkeme tarafından verilmiş olan keşif ve hüccet belgesi bulunmaktadır. Bu nedenle varisler tarafından rahatsız edilmemesi yönünde divandan işbu hüküm gönderilmiştir.
324	3	3	Evâhir-i M 1170	16-25 Ekim 1756	Haksız Müdahale	Erzurum vâlisine ve Milas Kadısına Hüküm ki Milas kazasına bağlı Sarıca köyü ahalisinin şikâyetidir. Köy halkı nesilden nesile mutasarrıf oldukları yaylak mezra, mera ve arazilerine Ilışar köyü ahalisi tarafından haksız olarak müdahale edildiğini bildirmişlerdir. Söz konusu yerlerin sınırları yerel mahkeme tarafından tespit edilmiştir. Bu nedenle yapılan haksız müdahalenin men edilmesi yönünde divandan işbu hüküm gönderilmiştir.

3	3	326	1	Evâil-i Ra 1170	24 Kasım-3 Aralık 1756	Vakıf	Erzurum valisine ve Milas ve (boş) kadılarına hüküm ki Seyyid Ali Karahisar-ı Şarki sancağında Milas nahiyesinde ... köyü ve çevresinde 28 bin 908 akçe zeamete mutasarrıftır. Bu zeamete bağlı olan Yumrutaş köyünün dörtte bir malikânesi Mehmed Paşa Vakfına, üççeyreği malikâne ve divani tımarı olarak Seyyid Ali ve ortağı üzerine kayıtlıdır. Seyyid Ali ve ortağı malikâne ve divani gelirlerini tahsil etmek istediğinde Mehmed Paşa İmareti vakfı mütevellisinin mütezimleri, kendi hisselerine kanaat etmeyerek Seyyid Ali ve ortağının hisselerine müdahale etmişlerdir. Seyyid Ali'nin sadece divani tarafına ait olan gelirleri tahsil edebileceğini, mâlikâne gelirlerinin tamamen vakfa ait olduğunu söylemişlerdir. Durumun divana intikal etmesi üzerine, yapılan haksız müdahalenin men edilmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
3	369	4		Evâsıt-ı M 1171	25 Eylül-4 Ekim 1757	Haksız Müdahale	Erzurum vâlisine ve Milas ve (boş) kadılarına hüküm ki Milas nahiyesine bağlı Enekalı, Gebeme ve Daztepe köylerinin malikâneleri Mahmud Ağa evlatları üzerinde, divanları ise tımar olarak kayıtlıdır. Mahmud Ağa evladından olan Mehmed adlı şahıs kendisine ait mahsulü almak istediğinde divani mutasarrıfları haksız olarak Mehmed'e müdahale etmiştir. Durum divana intikal edince, kayıtla tekrar incelenmiş ve yapılan haksız müdahalenin engellenmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir

4	42	1	Evâsıt-ı L 1171	18-27 Haziran 1758	Arazi	Erzurum vâlisine Milas ve (boş) kadılarına hüküm ki İsmi belirtilmemiş bir gayrimüslim vatandaşın şikâyetidir. Şahıs Milas'a bağlı Faldaca köyünde bulunan ve sahib-i arz tarafından temessük belgesi verilmiş olan toprakları işlemekte, üzerine düşen vergisini de vermektedir. Aynı köyden Tulgarioğlu Kostandil ve kardeşi Karagöz, bazı zorba şahısların da desteği ile bu şahın toprağını zapt etmişlerdir. Durumun divana intikali ve davaya uygun Şeyhülislam fetvasının da bulunması üzerine, söz konusu haksız zaptın engellenmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
4	32	2	Evail-i Ş 1171	8-17 Haziran 1758	Vergi	Erzurum vâlisine ve Milas ve (boş) kadılarına hüküm ki Tımar erbabından Mustafa adlı sipahinin şikâyetidir. Pâdişâh beratı ile mutasarrıf olduğu tımar köylerinden olan Bahçe köyü ve diğer bazı yerlerin hicri 1167 ve 1168 senelerinin tahvil tarihine düşen mahsulleri bazı engeller sebebiyle reayanın zimmetinde kalmıştır. Sipahi talep ettiğinde ise halk vermek istememiştir. Durumun divana intikali üzerine, kanun üzere amel edilmesi emredilmiştir.
3	376	2	Evâil-i Ra 1171	13-22 Kasım 1757	Haksız Müdahale	Erzurum vâlisine Milas ve (boş) kadılarına hüküm Tımar erbabında Veli adlı sipahi Keykuş ve Kıcı adlı köylerin öşür ve diğer vergilerine mutasarrıftır. Şeyhane? Hassı zabiti bu yerlerin kendisine ait olduğu iddiası ile haksız olarak Veli Sipahi'ye müdahale etmiştir. Yapılan haksızlığa son verilmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
3	374	3	Evâhir-i S 1171	4 Kasım-13 Kasım 1757	Güvenlik	Milas ve (boş) kadılarına ve Karahisar-ı Şarkî voyvodasına hüküm ki Milas kazası sakinlerinden ve seyyidlerden olan olan Seyyid Ahmed Bey, Abdülkadir adlı bir zorba tarafından darp edilip dışı söküldüğü iddiası ile kendisinden şikâyetçi olarak, yerel mahkemeden bir hüccet almıştır. Abdülkadir'den dışının diyetini talep ettiğinde şahıs diyet ödememekte direnmiştir. Durumun divana intikali üzerine meselenin yerel mahkemede çözüme kavuşturulması yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.

4	4	4	4	4	Milas ve (boş) kadılarına hüküm Milas kazası ahalisinin şikâyetidir. Kaza halkı üzerlerine düşen vergiyi vermektedir. Karahisar-ı Şarki kazası malikâne olması hasebiyle buradan hazeriye vergisi alınması konusunda herhangi bir emir verilmediği halde sancak voyvodaları hazeriye, zahire baha, ikramiye, gelgeç akçesi adları altında ahaliden zorla 25'er 30'ar kese akçe almışlardır. Durumun divana bildirilmesi üzerine söz konusu haksız muamelenin men edilmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
110	106	1	Evâhîr-i Z 1172	5-14 Ağustos 1759	Erzurum vâlisine Vezîre ve Milas ve (boş) kadılarına hüküm ki Milas kazasına bağlı Afana köyünden Mehmed Ağa, Halil Ağa ve Abdurrahman Ağa'ların şikâyetidir. Aynı köyden İbrahim, Ali ve Mustafa kardeşler bu ağaların tasarrufunda olan yerlere çift koşmuş, hakaret etmiş, evlerini basmış, ailelerine saldırarak ırzlarına tecavüz etmişlerdir. Konu hakkında yerel mahkemeden hüccet de verildiği halde İbrahim, Ali ve Mustafa hakkında henüz gerekli işlemler yapılmamıştır. Durumun divana intikali üzerine bu şahıslar hakkında gereğinin yapılması yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
4	110	1	Evâhîr-i Z 1172	15-24 Ağustos 1759	Erzurum vâlisine ve Milas ve (boş) kadılarına hüküm ki Milas kazasına bağlı Türkköy ahalisin şikâyetidir. Bunlar Başalan adlı mevkiye kışlağa sahib-i arz tarafından verilen temessük ile mutasarrıftırlar. Milas kazasına bağlı Kışlacık köyü ahalisi bu kışlak üzerinde kendi haklarının da olduğunu iddia etmişlerdir. Kanunsuz olarak koyunlarını burada kışlatmışlardır. Durum yerel mahkemeye intikal edip, yapılan haksızlık hakkında bir karar çıkmış ise de Kışlacık köyü halkı geri adım atmamıştır. Bunun üzerine divandan, gereğinin yapılması yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
64		3	Evâhîr-i S 1172	24 Ekim-1 Kasım 1758	Vergi
					Arazi
					Arazi

4	141	1	Evâhîr-i C 1173	9-17 Şubat 1760)	Alacak Verecek	Erzurum valisine Milas nâ'ibine hüküm Tımarlı sipahi ile Bey Sekisi köyü ahalisinin şikâyetleridir. Köy halkı eskiden beri topraklarını işleyip vergilerini sahib-i arza vermektedir. Ayrıca tapulu ve temessüklü yaylaklara da mutasarrıftırlar. Civar köylerden ismi belirtilmemiş bir köyün ahalisi kanuna aykırı olarak Bey Sekisi köyü ahalisinin yaylaklarına müdahale etmiştir. Durum öncelikle yerle mahkemeye intikal etmiş, sınırlar tespit edilerek yapılan müdahalenin haksız olduğu ortaya konulmuştur. Ancak müdahiller haksız müdahalelerine devam edince, divandan işbu emir gönderilmiştir
4	136	2	Evâil-i Ca 1173	21-30 Aralık 1759	Arazi	Erzurum valisine ve Milas ve (boş) kadılarına hüküm ki Milas kazasına bağlı Başağzı köyü halkından Bali, İslam, Kürkün... ve ismi belirtilmemiş iki kişinin şikâyetidir. Bunlar Milas'a bağlı Kemük? adlı yerde bulunan tapulu ve temessüklü yaylaklara 40-50 seneden beri mutasarrıftırlar. Hâl böyle iken Sunumi köyünden Osman Ağa, Ovalı Koca Mehmed ve birkaç kişi daha bu yaylaklarda hak iddia etmişlerdir. Durum öncelikle yerel mahkemeye intikal ederek bu şahısların müdahalelerinin yersiz olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu kişiler müdahaleden geri durmayınca durum divana intikal etmiştir. Söz konusu müdahalenin men edilmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
4	136	1	Evâil-i Ca 1173	21-30 Aralık 1759	Arazi	Erzurum valisine Milas nâ'ibine hüküm Tımarlı sipahi ile Bey Sekisi köyü ahalisinin şikâyetleridir. Köy halkı eskiden beri topraklarını işleyip vergilerini sahib-i arza vermektedir. Ayrıca tapulu ve temessüklü yaylaklara da mutasarrıftırlar. Civar köylerden ismi belirtilmemiş bir köyün ahalisi kanuna aykırı olarak Bey Sekisi köyü ahalisinin yaylaklarına müdahale etmiştir. Durum öncelikle yerle mahkemeye intikal etmiş, sınırlar tespit edilerek yapılan müdahalenin haksız olduğu ortaya konulmuştur. Ancak müdahiller haksız müdahalelerine devam edince, divandan işbu emir gönderilmiştir

4	155	1	Evâsıt-ı Za 1173	25 Haziran-4 Temmuz 1760	Vakıf	Erzurum valisine ve kadısına ve Milas kazâsı naibine hüküm Tımarlı sipahi İbrahim'in şikâyetidir. İbrahim Milas'ın Beraber köyü ve çevresinden 9 bin 88 akçe tımara mutasarrıftır. Köyde ziraat ile meşgul olan Mustafa Beşe, Mehmed Beşe, Hüseyin Beşe ve ismi belirtilmemiş bir kişi üzerlerine düşen öşürleri vermekten geri durmuşlardır. Durum yerel mahkemeye intikal ettiğinde mahkemeye de gelmemişlerdir. Bu defa da divandan işbu hüküm gönderilerek kanuna aykırı davranışların mene edilmesi emredilmiştir.
4	156	1	Evâhir-i Za 1173	5-14 Temmuz 1760	Vakıf	Erzurum valisine ve Milas kadısına hüküm ki Amasya kazası naibi Mevlana İsmail'in, Amasya ve Tosya'da bulunan Mehmed Paşa vakfının mütevellileri Mehmed, Es-Seyyid Ahmed ve vakıf gelirlerinden yararlanan bazı kimselerin şikâyetlerini bir mektup ile divana bildirmesi üzerine gönderilen hükümdür. Milas'a bağlı Bey Sekisi köyünün çeyrek hisse malikâne gelirleri Mehmed Paşa vakfına dörtte üç hissesi ile divani tımara aittir. Kotani? Köyünün yarı malikâne gelirleri yine aynı vakfa, diğer yarısı ise yine divani tımara aittir. Yine Nevşah? ile Şahbaş? köylerinin tımar gelirlerinin yarısı vakfa, yarısı malikâne ve divaniye aittir. Milas kazası ahalisinden Yahya Defter-i Hâkânî'ye ve vakfedenin şartına aykırı olarak kendi oğluna tevcih ettirmeye kalkışmıştır. Ayrıca diğer bazı kişiler de yalan ve yanlış ifadelerle askeri berat elde ederek vakıf gelirlerine müdahale etmişlerdir. Vakfın gelirlerinin zarara uğraması nedeniyle, bu şahısların elde ettikleri askeri beratların kaydının silinmesi, yapılan müdahalelerin men edilmesi emredilmiştir. Ayrıca Defter-i Hâkânî'ye aykırı olarak Askeri Ruznamçe'den berat verilmesinin de kanuna uygun olmadığı ifade edilmiştir. Konuya dair Askeri Ruznamçe tarafına ilmühaber gönderildiği de hükmün üzerine şerh olarak yazılmıştır.

4	157	4	Evâil-i Z 1173	15-24 Temmuz 1760	Güvenlik	Erzurum valisine ve Milas ve (boş) kadılarına hüküm ki Milas'a bağlı Müslimun köyü sakinlerinden ve sadat-ı kiramdan (seyyidlerden) olan olan Seyyid Mehmed 'in şikâyetidir. Köy sakinlerinden Ayazoğlu Ömer Beşe, Seyyid Mehmed'in eşi Elife Hâtûn'a beslediği gaze ve düşmanlık duyguları ile Hicri 1170 senesinde bir gece yarısı bunların evini basmıştır. Elife Hâtûn'a saldırarak ırzına tecavüz etmiştir. Ayrıca küçük oğlunu öldürmüş, kadını da büyük nehre atmıştır. Gereğinin yerel mahkemede yapılması yönünde divandan işbu hüküm gönderilmiştir.
4	182	1	Evâil-i B 1174	6-15 Şubat 1761	Vergi	Erzurum valisine ve Milas ve (boş) kadılarına hüküm ki Sadr-ı Âlî kapıcılar bölük başısı Osman'ın arzuhalı üzerine yazılmış hükmüdür. Osman Milas'ın Bayramlı ve Gelediser köylerinde ve çevresinde 17 bin 447 akçe tımara berat ile mutasarrıftır. Bazı kimselerin kendisinin mahsul ve vergi tahsiline engel olduklarını divana bildirmesi üzerine, söz konusu müdahalelerin men edilmesi için işbu hüküm gönderilmiştir.
4	182	2	Evâil-i B 1174	6-15 Şubat 1761	Vergi	Erzurum valisine ve (boş) kadısına ve Milas kazâsı nâibine hüküm ki Milas naibi Es-Seyyid Mehmed'in divana gönderdiği mektup üzerine gönderilen hükmüdür. Beysekisi köyünün dörtte bir malikâne hissesi Mehmed Paşa vakfına, dörtte üç hissesi divanı tımara aittir. Dörtte bir malikâne hissesine mutasarrıf olan Seyyid Ali vefât edince söz konusu yerler El-Hâc Hasan'a tevcih edilmiştir. Ancak bazı kişilerin El-Hâc Hasan'a müdahale etmeleri nedeniyle işbu hüküm gönderilerek yaşanana müdahalelere son verilmesi emredilmiştir.

4	206	3	Evâhir-i Z 1174	24 Temmuz- 1 Ağustos 1761	Haksız Müdahale	Erzurum valisine Milas ve (boş) kadılarına hüküm Osman, Abdülfettah, Mehmed, Ahmed ve Hasan adlı şahısların şikâyeti üzerine yazılan hükümdür. Bu şahıslar Milas nahiyесinin Hatunviranı köyü ile Gültenli meзrasının malikânesinin 3'te birlik hissesine ortak olarak mutasarrıflardır. Hisselerine düşen mahsulü tahsil etmek istediklerinde Osman ve Mahmut adlı şahıslar zorla mahsulü zapt etmişlerdir. Durumun divana bildirilmesi üzerine Defter-i Hâkânî kayıtlarına uygun olarak hareket edilmesi, yapılan haksız müdahalelerin men edilmesi yönünde işbu hüküm verilmiştir.
4	206	1	Evâst-ı Za 1174	14-23 Haziran 1761	Arazi	Erzurum valisine ve Milas kadılarına hüküm ki Mehmed oğlu Mahmut'a yapılan tımar tevcih hükmüdür. Milas nahiyesinde Uzun? Çukuralanı, Mahmud Alanı köyleri ve diğer bazı yerlerden 9 bin 100 akçelik tımar toprakları çürük ve mahsulsüz olduğundan kimse rağbet etmemiştir. Sahipsiz ve boş kalan tımarlar Hicri 1174 senesi Zilkade ayının 24'üncü gününde Mehmed oğlu Mahmut'a tevcih edilmiştir. Dışarıdan kimsenin müdahale etmemesi için yazılmış bir hükümdür.
4	185	3	Evâhir-i B 1174	26 Şubat-7 Mart 1761	Alacak- Verecek	Erzurum valisine Milas ve (boş) kadılarına hüküm ki Milas sakinlerinden Şirbeyoğlu Memiş Mehmed Ağa'nın şikâyeti üzerine yazılan hükümdür. Milas kazasından ismi belirtilmemiş 3 kişi alacak iddiasıyla bu sık sık rahatsız etmektedir. Şahıslar hakkında yerel mahkemeden hüküm çıktığı halde yapılan müdahalelerin devam etmesi üzerine divandan işbu hüküm gönderilmiştir.

4	224	1	Evâsıt-ı R 1175	9-18 Kasım 1761	Güvenlik	Erzurum valisine Milas ve (boş) kadılarına ve İskesfir kazâsı nâibine hüküm İskesfir kazâsı naibi Mevlana Ahmed'in divana gönderdiği mektup üzerine yazılmış bir hükümdür. Milas kazası sakinlerinden olup Tokat'ta bulunan Çukadar Ahmed ve birkaç kişi kendi ticaret ve kazançları için Milas'a gelirken Erikderesi adlı mevkide Zirkanlı Aşiretinden Kürt taifesinden Hacı Hüseyin oğlu Ömer adlı eşkıya, adamları ile birlikte, çadırlarda istirahat eden tüccarların eşyalarını gasp etmiştir. Olay Milas mahkemesine intikal etmiş ve mağdurlar hakkında hüccet verilmiştir. Çalınan mal sahibine iade edilip sahibi yaylağa geçmiştir. Kürt Ömer yaylağı basarak burada bulunan Emine adlı bir kadının oğlunu karnına basarak; Firdevs ve Fatma adlı kadınların çocuklarını da tüfek ile öldürmüştür. Mahkemeye itaat etmeyen, civarda hareket halinde bulunan bu eşkıyanın bir an evvel tutulup yargılanması divandan emredilmiştir.
---	-----	---	-----------------	-----------------	----------	--

4	225	1	Evâsıt-ı R 1175	9-18 Kasım 1761	Güvenlik	Milas ve (boş) kadılarına ve Karahisar-ı Şarkî voyvodasına hüküm ki Müstahfız Ahmed'in şikâyet üzerine gönderilen hükümdür. Ahmed Milas nahiyesinin İstavri köyü ve çevresinde bin 900 akçe tımar ile Milas kalesi müstahfızlığına mutasarrıftır. Üzerine düşen mahsul ve vergi gelirine Yahya Efendi adlı bir şahıs bazı ayan ve zorbalara istinad ederek el koymuştur. Durumun divana intikali neticesinde yapılan haksızlığın giderilmesi yönünde hüküm gönderilmiştir.
---	-----	---	-----------------	-----------------	----------	--

4	226	2	Evâhır-i R 1175	19-27 Kasım 1761	Güvenlik	Erzurum valisine Milas ve (boş) kadılarına hüküm ki Milas'a bağlı Çavdar köyü sakinlerinden ve sadat-ı kiramdan olan Es-Seyyid Hasan'ın şikâyeti üzerine gönderilen hükümdür. Es-Seyyid Hasan'ın kardeşi Es-Seyyid Veysel kendi halinde iken aynı köyden Göncü Ali oğlu Veli, Baltacıoğlu Yusuf, Gedikçioğlu Ömer adlı eşkıyalar Es-Seyyid Veysel'i evinin önünde balta ile darp etmiş, bu darp neticesinde Veysel ölmüştür. Es-Seyyid Veysel'in mirası Es-Seyyid Hasan'a, annesine ve diğer mirasçılarına kalmıştır. Bu konu hakkında yerel mahkeme keşif yapıp hüccet vermiştir ancak henüz hakkın yerine getirilmesini temin etmemiştir. Durumun divana intikali üzerine gereğinin yapılması yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
---	-----	---	-----------------	------------------	----------	---

4	234	1	Evâhîr-i B 1175	15-24 Şubat 1762	Güvenlik-Vergi	Milas ve (boş) kadılarına ve Karahisar-ı Şarkî voyvodasına hüküm Milas'ın Çorak köyü ahalisinin şikâyetleri üzerine gönderilen hükümdür. Çorak köyü cadde yoluna yakın olması nedeniyle levent eşkıyaları gelip geçerler iken geceleri köy evlerine girmekte, ahalinin mal ve eşyasını yağma etmektedir. Ayrıca küfür, hakaret ve ırza tasallut gibi suçlar da işlemektedirler. Köy halkı mallarını, hayvanlarını, ırz ve canlarını korumak için ikişer kişiyi bekçi tayin etmişlerdir. Bu sırada Koyulhisar kazası sakinlerinden bazı kimseler gelerek Mesut adlı bir şahsın kapısız levent eşkıyaları tarafından öldürülmesinden bekçileri ve ahalisi sorumlu tutmuşlardır. Bu konu mahkemede çözüme kavuşturulup, bekçilerin ve ahalinin bir dahilleri olmadığı anlaşılmıştır. Ancak kaza sakinleri ikna olmayarak eğer diyet ödemezler ise eşkıyayı ahali üzerine göndermekle ahaliyi tehdit etmişlerdir. Durumun divana intikali üzerine söz konusu çekişmelere son verilmesi yönünde hüküm gönderilmiştir.
4	249	2	Evâsıt-ı Za 1175	3-12 Haziran 1762	Güvenlik	Erzurum valisine ve Milas kadısına hüküm ki Milas kazası sakinlerinden Beypaşa Osman ve Molla Paşa adlı şahısların şikâyetleri üzerine gönderilen hükümdür. Bu şahıslar kaza sakinlerinden Zırığı Hacı Hüseyin ve Şahmanoğlu adlı yol kesici ve yağmacıların men edilmesini istemişlerdir. Bunun üzerine Hacı Hüseyin ve Şahmanoğlu Beypaşa Osman ve Molla Paşa'nın üzerine gitmiştir. Zorbaların verdiği rahatsızlıkların son bulması için divandan işbu hüküm gönderilmiştir.

4	277	1	Evâhir-i Ca 1176	8-17 Aralık 1762	Güvenlik	Erzurum valisine ve Milas kadısına hüküm ki Sadat-ı kiramdan Seyyid Ahmed'in şikâyeti üzerine gönderilen hükümdür. Milas'a bağlı Hatunviran köyünden Hemşirezade Ahmed köyde kendi halinde iken aynı köyden ayan ve mütegalibeden (zorba takımından) Fettah ve Osman adlı kişiler, Ömer ve Mahmut adlı şakileri Hemşirezade Ahmed'in üzerine salmışlardır. Hemşirezade'yi öldürmüş, 160 kuruşluk gümüşlü tüfeğini, 80 kuruşluk bandol saatini, 425 dirhem gümüşünü, 500 kuruş akçesini gasp etmişlerdir. Durumun divana bildirilmesi üzerine, Sadrazam silahşorlarından El-Hâc Abdullah mübâşir kazaya gönderilmiştir. Meselenin yerel mahkemede görüşülüp karara bağlanması emredilmiştir.
---	-----	---	------------------	------------------	----------	---

4	324	3	Evâhir-i B 1177	15-24 Ocak 1764	Güvenlik	Milas ve (boş) kadılarına ve Gümüşhane emînine hüküm Milas kazasının Sarıca köyü ahalisinin şikâyetleri üzerine verilen hükümdür. Köy skainlerinden Rüstem oğlu Mustafa Ağa köy ahalisinden mübaşiriye adı ile haksız yere ve zorla 250 kuruş almıştır. Durumun divana intikali üzerine yapılan haksızlığın giderilmesi yönünde hüküm gönderilmiştir.
4	310	3	Evâst-ı S 1177	21-30 Ağustos 1763	Arazi	Milas kadısına ve Karahisar-ı Şarkî voyvodasına hüküm Hüseyin, Zülfikar, Veli ve Yusuf adlı şahısların şikâyetleri üzerine gönderilen hükümdür. Bunların büyük babaları Mehmed ve kardeşi Ahmed Milas kazasının Evlatlı? Köyü toprağında bazı tarlalara ortak olarak mutasarrıf idiler. Ahmed vefat edince geriye bir oğlu olmadığından o yerlerin hissesi kızı Kaytafa? tapu edilmiştir. Kaytafa da vefat edince tarlaların tapusunu Mehmed tımarlı sipahiden üzerine almıştır. Mehmed de vefat edince Mehmed'in kızı ve baba bir erkek kardeşine geçmesi gerekli iken Osman ve Halil adlı şahıslar ortaya çıkarak tarlaları zapt etmişlerdir. Durumun divana bildirilmesi ve davalarına uygun şeyhülislam fetvası da bulunması üzerine, yapılan haksız müdahalelere son verilmesi için işbu hüküm gönderilmiştir.

4	339	4	Evâil-i Z 1177	1-10 Haziran 1764	Güvenlik	Milas ve (boş) kadılarına ve Karahisar-ı Şarkî voyvodasına hüküm ki Mahmut ve Osman adlı kardeşlerin şikâyetleri üzerine gönderilmiş hükümdür. Bu şahıslardan Mahmut Milas nahiyesinde Arıkmusa köyünde ve çevresinde 9 bin 100 akçelik, Osman ise 13 bin 400 akçelik çürük, verimsiz ve sahipsiz tımara mutasarrıf olmuşlardır. Kaza sakinlerinden Hacı Fettah oğlu İbrahim ve Deli Ağa oğlu Hacı Halil birlik olarak bu tımar mahsullerini haksız olarak zapt etmişlerdir. Durumun divana intikali üzerine yapılan haksızlığın giderilmesi ve zapt edilen mahsullerin sahiplerine iade edilmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
4	357	2	Evâsıt-ı Ra 1178	8 Eylül 1674	Haksız Müdahale	Erzurum valisine Milas kadısına hüküm Ali adlı zaimin şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Ali Karahisar-ı Şarkî sancağının Bolaman nahiyesinde ... köyü ve çevresinden 47 bin 440 akçe zeamete mutasarrıftır. Bu tımara bağlı Milas nahiyesine bağlı 43 nefer reaya, bir zemin, Nefs-i Gebeme ve Taztepe malikâne olarak kayıtlıdır. Zaim Ali ve ortakları kendi hisselerine düşen mahsul ve vergi gelirlerini almak istediklerinde Milas'ta bulunan bakır ocağı emini bu yerlerin madene ait olduğu iddiası ile zaimlere engel olmuştur. Durumun divana intikali üzerine Defter-i Hâkânî kayıtları incelenerek, söz konusu yerlerin Ali ve ortaklarına ait olduğu tekrar anlaşılmıştır. Yapılan haksız müdahalelere son verilmesi yönünde işbu hüküm verilmiştir.

6	89	1	Evâil-i C 1191	7-16 Temmuz 1777	Vakıf	Erzurum valisine ve Milas kadısına hüküm Milas'ın Yavdaş köyünden Ömer'in şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Ömer aynı köyden Ahir Pehlivan'ın yaptığı camide günlük 1 akçe ile kayyım ve ferraştır. Ücretini müteveli Mehmed'den talep ettiği halde alamayınca şikâyetinde bulunmuştur. Ömer'in vazife ücretinin ödenmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
6	84	3	Evâhır-i R 1191	29 Mayıs-6 Haziran 1777	Vergi	Milas kadısına hüküm Zaim (zeamet sahibi) İsmail'in şikâyetidir. Milas nahiyesinin Musalı köyü ve çevresinde 21 bin 400 akçe zeamete mutasarrıftır. Zeametın baş kalemi olan Musalı köyünün çeyrek malikânesi Mehmed Paşa vakfına, kalan dörtte üççeyreği malikâne ve divanisi tımar ve müstakil olarak kayıtlıdır. Musalı köyü icmalli zeamet köylerindendir. İcmalli zeamet köyleri serbest tımar kabul edilerek vergisi zeamet mutasarrıfına ait sayılmaktadır. Ancak beylerbeyi, sancakbeyi, mütesellim, voyvoda ve diğer bazı ehl-i örf taifesi İsmail'in zeamet karyeleri gelirlerine müdahale etmiştir. Kanuna aykırı olarak yapılan müdahalelerin men edilmesi yönünde divandan işbu hüküm gönderilmiştir.

6	6	6	6	6	Erzurum valisine ve Milas kadısına hüküm Milas kale müstahfızlarından Mustafa'nın şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Kendisi Milas'a bağlı Kâfirözü ve çevresinden 1000 akçe gedik tımar ile kale müstahfızlığına berat ile mutasarrıftır. İbrahim adlı şahıs Mustafa'ya ait olan yerlerin mahsulüne müdahale etmiştir. Yapılan müdahalenin men edilmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
134	133	4	Evâil-i Ra 1192	30 Mart-8 Nisan 1778	Milas Kadısına Hüküm Milas kalesi dizdarı Ebubekir'in şikâyeti üzerine gönderilen hükümdür. Kendisinden haksız yere tekâlif-i şakka vergisi isteyen örfi idarecilerden şikâyet etmesi üzerine, yapılan haksız muameleye son verilmesi emredilmiştir.
2	2	2	Evâil-i Ra 1192	30 Mart- 8 Nisan 1778	Milas kadısına hüküm Çerçi köyünden Osman'ın şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Osman tımarlı sipahi izni ile Sultan Dağı adlı mahalde koyunlarını yaylatıp vergisini de sipahiye eda etmektedir. Tavara köyü ahalisinden bazıları kanuna aykırı olarak Osman'a müdahale etmiştir. Yapılan müdahalenin men edilmesi için işbu hüküm divandan gönderilmiştir.
	92		Evâhır-i C 1191	27 Temmuz- 4 Ağustos 1777	Vergi
					Vergi
					Haksız Müdahale

6	6	136	135	1	2	Evâil-i Ra 1192	Evâil-i Ra 1192	30 Mart- 8 Nisan1778	30 Mart- 8 Nisan1778	Haksız Müdahale	Haksız Müdahale	Milas kadısına hüküm Mültezim Mehmed'in şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Havas-ı hümayûn köylerinden Çerçi köyünün mahsul ve vergilerine mültezim olan Mehmed'in uhdesinde olan yerlere, Tavara tımar köyünün sipahisi müdahale etmiştir. Mesele yerel mahkeme tarafından görüşülmüş, sınırlar incelenmiş ve yapılan müdahalenin haksız olduğu şahitlerin ifadeleri ile de sabit olmuştur. Ancak sipahinin müdahalede ısrar etmesi üzerine konu divana intikal etmiştir. Kanun üzere amel olunması emredilmiştir.
6	6	136	135	1	2	Evâil-i Ra 1192	Evâil-i Ra 1192	30 Mart- 8 Nisan1778	30 Mart- 8 Nisan1778	Haksız Müdahale	Haksız Müdahale	Milas kadısına hüküm Çerçi köyünden Osman'ın şikâyeti üzerine verilen hükümdür. İskesfir kazası naibi Ahmed Efendi, Osman'ın kızını İskesfir kazası sakinlerinden Ahmed'e nikâhladığını, Ahmed'e buna dair hüccet belgesi verdiği ifade ederek Osman'dan kızını Ahmed'e teslim etmesini istemiştir. Naib Ahmed Efendi'nin bunu mal edinmek gayesi ile yaptığı şikâyetinde ifade edilmiştir. Durumun divana intikal etmesi üzerine yapılan bu muamelenin men edilmesi yönünde hüküm gönderilmiştir.

6	190	2	Evâst-ı C 1193	26 Haziran-5 Temmuz 1779	Arazi	Milas kadısına hüküm Ilışar köyü ahalilerinin şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Köy halkı Fıstık ağlı?, Değirmen Gülü, Uzunkavak, Sumakkaya? adlı mevkilerde öteden beri koyun yaymaktadır. Meralarında kimsenin alakası yokken ismi belirtilmemiş başka bir köy ahalisi kendi hayvanlarını getirmiştir. Konu öncelikle yerel mahkemeye intikal ettiği halde çözüm bulmadığından bu defa divandan işbu hüküm gönderilmiştir.
6	155	4	Evâst-ı R 1192	9-18 Mayıs 1778	Vergi	Milas Kadısına Hüküm Milas tımar köylerinden ... ve Bayraklı köylerinin gayrimüslim reayalarının şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Bunlar üzerlerine düşen ispençe ve diğer vergileri kanun ve deftere uygun olarak vermektedir. Ancak mültezimlerin fazla talepleri üzerine durumu divana bildirmişlerdir. Konuya uygun Şeyhülislam fetvası da verilmiştir. Yapılan haksız muamelelerin men edilmesi yönünde hüküm çıkmıştır.
6	137	2	Evâil-i Ra 1192	9-18 Nisan 1778	Haksız Müdahale	Milas kadısına ve Karahisar-ı Şarkî voyvodasına hüküm Abdullah, Salih, Ahmed, Mustafa, Mustafa Yusuf, Feyzullah, Mehmed, Eyyüb ve Halil'in şikâyetleri üzerine verilen hükümdür. Bu şahıslar Hatunviranı köyünde, Fisturi mezrasında bir miktar malikâne toprağına mutasarrıflardır. Malikâne mahsullerini almak istediklerinde Şeyh Ahmed adlı şahıs bunlara müdahale ederek mahsulleri zorla zapt etmiştir. Yapılan inceleme sonucunda söz konusu müdahalenin haksız olduğu aşikâr olmuş ve kanunda aykırı müdahalelerin men edilmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.

6	281	4	Evâhir-i S 1194	27 Şubat-6 Mart 1780	Alacak Verecek	Erzurum valisine ve Milas kazâsı nâ'ibine hüküm Milas sakinlerinden Es-Seyyid Hacı Süleyman'ın şikâyeti üzerine yazılan hükümdür. Babası vefat edince mirası Hacı Süleyman ile kardeşi Mustafa'ya intikal etmiştir. Miras bölüşülmeden evvel Mustafa ölünce de Mustafa'nın oğlu Cin Ali'ye intikal etmiştir. Cin Ali de vefat edince oğlu Abdullah'a intikal etmiştir. Hacı Süleyman kendi hissesine düşen payı Abdullah'tan talep ettiği halde Abdullah hisseyi vermekten imtina etmiştir. Durumun divana intikali neticesinde haksızlığın giderilmesi yönünde hüküm gönderilmiştir.
6	282	3	Evâhir-i S 1194	27-6 Mart 1780	Vergi	Milas kadısına hüküm İbrahim adlı tımarlı sipahinin şikâyeti üzerine verilmiş hükümdür. Bu Hüseyin Derbendi köyünde ve çevresinde 14 bin 201 akçe tımara mutasarrıftır. Bu köy icmalli zeamet köylerindendir. Vergi serbestliğine haizdir. Buna rağmen beylerbeyi, sancakbeyi, mütesellim, voyvoda, subaşı, serdar ve diğer örfi idare memurları kanuna aykırı olarak İbrahim'in mahsul tahsiline engel olmuşlardır. Durum divana intikal edince Defterhane-i Amirede bulunan Ruznamçe kayıtları incelenmiştir. Yapılan müdahalenin kanuna aykırı olduğu tespit edilmiştir. Yersiz müdahalelerin men edilmesi yönünde hüküm gönderilmiştir.

6	311	1	Evâsıt-ı C 1194	14-23 Haziran 1780	Vergi	Milas kadısına hüküm Seyyid Ali adlı zaimin şikâyeti sebebiyle gönderilen hükümdür. Milas kazasına bağlı Ziller köyünde ve çevresinde 28 bin 908 akçe zeamete mutasarrıftır. Buraya bağlı Büküğe mezarı malikâne ve divani olarak kayıtlıdır. Bazı kimseler bu mezarın mahsulüne müdahale etmişlerdir. Yapılan müdahalenin men edilmesi yönünde hüküm gönderilmiştir.
6	284	2	Evâil-i Ra 1194	7-16 Mart 1780	Arazi	Milas kadısına hüküm ki Molla Yusuf adlı şahsın şikâyetidir. Bunun Milas kasabasına bağlı ismi belirtilmemiş bir köyde tapulu ve temessüklü bir adet tarlası vardır. 15 seneden fazladır işleyip öşrünü ödemekte olduğu halde, Zeliha adlı kadın çıkarak tarlada hak iddia etmiştir. Durumun divana bildirilmesi üzerine yapılan müdahalenin men edilmesi yönünde hüküm verilmiştir.
6	282	4	Evâhir-i S 1194	27-6 Mart 1780	Vergi	Milas kadısına hüküm ki Seyyid Abdullah adlı hatibin şikâyeti üzerine yazılan hükümdür. Milas kazasının Başağrı köyü camiinin hatiplik görevini ifa ederken, kendisinden köy zabiti raiyyet resmi, diğer bazı ehl-i örf taifesi ise tekâlif-i şakka vergisi talep etmiştir. Şikâyet üzerine haksız vergi talep edenlerin men edilmesi emredilmiştir.

6	318	1	Evâsıt-ı B 1192	5-14 Ağustos 1778	Vakıf	Milas kazâsı nâibine hüküm Hacı Emir Vakfı köylerinden İskender köyü camiinin imam ve hatibi olan Süleyman vefat etmiştir. Vazife Seyyid Abdurrahman'a tevcih edilmiştir. Milas nahiyesinde sakin olan alimler, salihler, imamlar ve hatipler mahkemeye müracaat ederek, Seyyid Abdurrahman'ın yabancı olduğunu, zorba takımından Şahtanoğlu'na istinad ederek söz konusu vazifeleri üzerine aldığını, vazifenin Süleyman'ın oğlu Mehmed Halife'ye verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Mesele incelendiğinde aradan yirmi bir sene geçtiği anlaşılmıştır. Mehmed Halifenin bu ana kadar neden hak iddia etmediği divân tarafından sorulmuştur.
6	354	3	Evâsıt-ı R 1195	6-15 Nisan 1781	Arazi	Milas kadısına hüküm ki Gökçekilise köyü sakinlerinden sadat-ı kiramdan Seyyid Mehmed ve Seyyid Ali'nin şikâyetleri üzerine yazılan hükümdür. Bunlar aynı köyden Hasan ve Mehmed ile birlikte 4 ortak olarak boş ve atıl duran orman yerlerini tımarlı sipahi izni ile tarlaya çevirerek işlemeye başlamışlardır. Ancak Hasan ve Mehmed bunların hisselerini zapt etmiştir. Durumun divana intikali üzerine gereğinin yapılması yönünde hüküm gönderilmiştir.

7	35	3	Evâhîr-i Za 1195	8-17 Kasım 1782	Vergi	Milas kazası nâ'ibine ve Karahisar-ı Şarkî voyvodasına hüküm ki Es-Seyyid El-Hâc Abdülbaki'nin şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Kendisi Sarıca zeamet köyünün malikânesine mutasarrıftır. Köy mahsullerini divani mutasarrıfı ile birlikte tahsil etmek istediğinde Süleyman oğlu Mustafa ve Lagos köyünden Salih adlı şahıslar kanunsuz olarak Abdülbaki'ye müdahale etmiştir. Durumun divana intikali üzerine kanunsuz müdahale edenlerin engellenmesi emredilmiştir.
7	35	1	Evâhîr-i Za 1195	8-17 Kasım 1782	Vergi	Milas kadısına, Karahisar-ı Şarkî voyvodasına gönderilen hükümdür. Mehmed Şehsüvari adlı tımarlı sipahinin şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Kendisi Milas nahiyesinin Öğrek köyü ve çevresinden 6 bin 200 akçe tımara mutasarrıftır. Bu tımarların malikâne ve divani kısımlarına ait mahsul ve vergiler bazı engeller nedeniyle tahsil edilememiştir. Hükümün başında zikredilen görevlilere hitaben, bahsedilen mahsullerin tahsil edilip Mehmed Şehsüvari'ye teslim edilmesi emredilmiştir. (Engellerin neler olduğu hüküm içerisinde yazmamaktadır.
6	360	1	Evâil-i Ca 1195	25 Nisan-4 Mayıs 1781	Vergi	Milas kadısına hüküm ki Yeveli köyünden sadat-ı kiramdan Es-Seyyid Mehmed'nin şikâyeti üzerine gelen hükümdür. Kendisi seyyid olduğu ve buna dair İstanbul nakiplerinden hücceti mevcut olduğu hâlde köy zabiti kendisinden raiyyet resmi, bennak resmi gibi vergiler talep etmektedir. Durumun bildirilmesi üzerine kanunsuz müdahalelerin men edilmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.

7	7	7	Evâst-ı Za 1196	18-27 Ekim 1782	Arazi	Milas kadısına hüküm ki Parçi köyü sakinlerinden Karabekirzade Seyyid Osman'ın şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Parçi ve Alan köylerinde arazilere mutasarrıf olan kardeşi Mehmed ölmüştür. Oğlu olmadığı için topraklar Mehmed'in kızı Rukiye'ye düşmektedir. Rukiye talip olmayınca Seyyid Osman sahib-i arzdan temessük ile toprakların tapusunu üzerine almıştır. Daha sonra Rukiye bazı kimselerin tahrik etmesiyle yeniden hak iddia etmiştir. Durumun divana intikali üzerine kanun üzere amel olunması yönünde işbu hüküm verilmiştir.
97	74	3	Evâhir-i C 1196	3-12 Haziran 1782	Alacak Verecek	Milas kadısına ve Karahisar-ı Şarkî voyvodasına hüküm Başağrı köyünden İbrahim'in şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Kendisinin kimseye borcu ve kefaleti olmadığı halde Molla Osman adlı köylüsü kefalet iddiası ile zorla 350 kuruşunu almıştır. Durum divana intikal edip, konuya uygun şeyhülislam fetvası da alınmış olması hasebiyle yerel mahkemede meselenin görülmesi emredilmiştir.
64	7	4	Evâil-i Ca 1196	14-23 Nisan 1782	Vergi	Milas Kadısına hüküm Has köylerinden Arpaalanı köy ahalisinin şikâyetleri üzerine verilen hükümdür. Bunlar üzerlerine düşen vergiyi ödedikleri halde voyvodaları fazla vergi talebinde bulunmuştur. Zor durumda kalan ahali durumlarını divana arz edince, yapılan haksız muamelelere son verilmesi emredilmiştir.

7	107	1	Evâil-i S 1197	6-15 Ocak 1783	Vergi	Milas kadısına hüküm İbrahim adlı tımarlı sipahinin şikâyeti üzerine gönderilen hükümdür. Kendisi Divalı köyü ve çevresinde 8 bin akçe tımara berat-ı şerif ile mutasarrıftır. Divalı köyü ahalisi üzerlerine düşen vergileri vermekten imtina etmişlerdir. Durum divana bildirilince kayıtlar tekrar incelenmiş ve kanun üzere amel edilmesi, sorunların çözülmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
7	104	3	Evâhir-i M 1197	27 Aralık 1782-5 Ocak 1783	Vakıf	Milas kadısına hüküm ki Hatunviranı köyünde Mantarı? Zaviyesi vakfının zaviyedar ve mütevellileri olan Seyyid Salih e Seyyid Ahmed, Mehmed, Hasan, Eyyüb, Mustafa adlı kişilerin şikâyetleridir. Bunlar Hatunviranı köyünün mahsullerini zaviye namına almaktalar iken Foruhçular ve Bey Sekisi köylerinin sipahileri söz Hatunviranı köyünün kendi tımarları dâhilinde olduğunu iddia etmişlerdir. Mes'ele öncelikle yerel mahkemeye intikal etmiş, yapılan inceleme sonucunda sipahilere ait tımar köyleri ile zaviye vakfına ait olan köylerin hududu birbirinden ayırt edilmiştir. Tımarlı sipahilerin müdahalelerinin devam etmesi üzerine bu defa durum divana intikal etmiştir. Yapılan haksız müdahalelerin durdurulması yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.

8	7	172	4	Evâhir-i Ca 1198	12-21 Nisan 1784	Arazi	Milas kadısına hüküm İspanasa köyü ahalisinin şikâyeti üzerine yazılmış hükmüdür. İddiaya göre Yavadi köyü halkı bunların köy sınırlarının içerisindeki arazi ve meralarına tecavüz etmişlerdir. Durum yerel mahkemede görüşülmüş, sınırlar tespit edilmiş ve ayrıca divana intikal etmiştir. Yaşanan müdahalelere son verilmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
32							
1							
				Evâst-ı Ra 1199	22-31 Ocak 1785	Alacak Verecek	Milas kadısına ve Karahisar-ı Şarkî hassı voyvodasına hüküm ki Mustafa adlı şahsın, Arpaalanı köyünden Bölükbaşı, Memiş ve Molla Ömer'den 115; Aşağıfaldaca köyünden Yuan oğlu Todor Kuyumcu, Kuyumcu Saro, Eski Bölükbaşı'dan 72; Mismilon köyünden Ali Beşe, Abdullah Beşe, Kara Osman'dan 50; Fisdori köyünden Ali Beşe, Said ve Halil'den 55; Parçı köyünden Abdullah, Ömer ve Alemdar'dan 112, Herikse köyünün Odabaşı, Abdullah ve Malkoç'tan 265 kuruş temessüklü (senetli) alacağı vardır. Alacaklarını tahsil edemeyen Mustafa divana müracaat etmiştir. Meselenin yerel mahkemede çözüme kavuşturulması yönünde hüküm gönderilmiştir.

8	8	8	Evâsıt-ı L 1200	7-16 Ağustos 1786	Arazi	Milas kadısına hüküm ki Öğrek ve Çorak köyü ahalisinin şikâyetleri üzerine verilen hükümdür. Bunlar Karamerek köyü ahalisi ile ortak olarak bir yaylaktan faydalanmakta ve üzerlerine düşen vergilerini de sipahiye ödemektedirler. Karamerek köyü ahalisi yaylağın sadece kendilerine ait olduğu iddiası ile Öğrek ve Çorak köyü halkına müdahale etmişlerdir. Durum divana intikal edince kayıtlar incelenmiş ve söz konusu yaylağın iki yüz seneden beridir ortak olarak bu üç köyün istifadesinde olduğu anlaşılmıştır. Yapılan müdahalenin men edilmesi için işbu hüküm gönderilmiştir.
119	79	3	Evâil-i R 1200	1-10 Şubat 1786	Arazi	Milas kadısına hüküm ki Kaza sakinlerinden Abdülvahid adlı şahsın şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Kendisi Kızılcataş adlı yaylağa kırk seneden fazladır tapulu olarak mutasarrıf olup, hayvanlarını burada yaylamakta, yaylak vergisini de sipahisine ödemektedir. Gökçe Kilise köyü ahâlisi haksız yere buralar zapt etmiştir. Durum divana intikali üzerine işbu hüküm gönderilerek yapılan haksız müdahaleye son verilmesi emredilmiştir.
71	2	2	Evâhir-i S 1200	24 Aralık 1785-1 Ocak 1786	Güvenlik-Alacak Verecek	Milas kadısına hüküm ki Milas'a bağlı Erik köyünden Mehmed'in şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Kendisi Müslüman ve Acem taifesindendir. Osmanlı ülkesinde köle olarak alınıp satılması yasaktır. Ancak aynı köyden Ahmed adlı bir şahıs, Mehmed'i sıkıştırarak babasından kendisine kalmış kölesi olduğunu, ölünceye dek hizmetinde kalması gerektiğini iddia etmiştir. Durumun divana intikali üzerine meselenin yerel mahkemede çözümü yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.

8	263	2	Evâhîr-i L 1207	1-10 Haziran 1793	Haksız Müdahale	Milas kazâsı nâ'ibine hüküm ki Busay ve Bozcaarmut köylerinin malikâne gelirleri Ramazan evlatlarından Seyyid Osman'ın uhdesinde, divanisi ise tımar mutasarrıfı üzerinde kayıtlıdır. Ancak Es-Seyyid Mustafa adlı bir şahıs her nasılsa askeri ruznamçeden bir berat temin ederek Osman'a ait yerlere müdahale etmiştir. Durumun divana intikali üzerine kayıtlar yeniden incelenmiştir. Es-Seyyid Mustafa'nın bir hakkı olmadığı, kendisine verilen berata itibar olunmayacağı ifade edilmiştir. Yapılan müdahaleye engel olunması ve kanuna göre hareket edilmesi işbu hükümde emredilmiştir.
8	221	2	Evâhîr-i Za 1206	11-20 Temmuz 1792	Vakıf	Hacı Abdurrahman'ı şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Kendisi Eskidir köyünde bulunan Hacı Emir malikâne vakfı camiinde beratlı müezzindir. Vazife ücreti olan mahsulü tahsil etmek istediğinde, cami hatibi kendisine mâni olmuştur. Durumun divana intikali üzerine yapılan haksız müdahalenin men edilmesi yönünde işbu emir gönderilmiştir.

8	276	1	Evâil-i C 1208	4-13 Ocak 1794	Alacak Verecek	Milas kadısına ve Karahisar-ı Şarkî hassı voyvodası (boş) zîde mecduhûya hüküm Seyyid Ali'ni şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Kendisinin Milas kazası sakinlerinden Ali Çavuşzade Hacı Salih, Serdarzade Ebubekir, Kurtzade Seyyid Hüseyin, Seyyid Hacı Abdülbaki ve Şendilzade Seyyid Ali adlı şahıslar üzerinde kefilli ve temessüklü olarak 700 kuruş alacağı vardır. Ancak alacaklarını tahsil edememiştir. Durumun divana intikali üzerine, alacakların yerel mahkemece tahsil edilip hak sahibine verilmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
9	42	3	Evâil-i Ca	2-11 Kasım 1796	Haksız Müdahale	Milas kadısına hüküm ki Es-Seyyid Osman veled-i İbrahim'in şikâyeti üzerine yazılan hükümdür. Kendisi Milas nahiyesinin Busay ve Bozcaarmut köylerinin malikânesine mutasarrıftır. Seyyid Osman, söz konusu yerlerin mahsulünün Kızılcaviran mevkiinde bulunan suyun çeşmesine bağlanmış vakıf geliri olduğunu ve kendisinin de müteveli olduğunu iddia ederek müdahalede bulunmuştur. Ayrıca her nasılsa askeri Ruznamçesinden kanuna aykırı olarak bir berat aldığı anlaşılmıştır. Defter-i Hâkânî kayıtları tekrar incelenmiş, ilgili yerlerin malikânesinin Es-Seyyid Osman üzerinde, divanisinin ise tımar olarak mutasarrıfı üzerinde olduğu, Seyyid Mustafa'nın bu yerler üzerinde bir hakkı olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca Seyyid Mustafa'nın elinde bulunan berat kaydının usulsüz olduğu için iptal edildiği ifade edilerek kanun üzere amel olunması yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.

9	84	3	Evâhîr-i Ş 1212	8-17 Şubat 1798	Arazi	Milas kadısına hüküm ki Sadat-ı kiramdan Es-Seyyid Mehmed'in şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Kendisi Karamerek köyünde yıllardan beri vergisini tımarlı sipahiye vermek kaydıyla bir kıta çayıra mutasarrıftır. Aynı köyden Karamerekoğlu Abdülkerim bu çayır yerlerini zorla zapt ederek kendi hayvanları için yaylak haline getirmiştir. Durumun divana intikali üzerine kayıtlar incelenmiş, yapılan müdahalenin kanuna aykırı olduğu, hak sahibinin Es-Seyyid Mehmed olduğu anlaşılmıştır. Kanuna aykırı müdahalelerin men edilmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
9	67	3	Evâîl-i S 1212	26 Temmuz-4 Ağustos 1797	Vakıf	Milas kadısına hüküm ki Mehmed ve Mustafa'nın şikâyetleri üzerine yazılmış hükümdür. Bu şahıslar Hacı Emir der-Alevicamii vakfının meremmetçileri yani bakım onarım görevlileridir. Eskidir köyünün malikâne gelirleri bu vakfa aittir. Mehmed ve Mustafa vazife ücretlerini mütevelliden talep etmişlerse de tahsil edememişlerdir. Durumun divana intikali üzerine kayıtlar incelenmiş ve Mehmed ve Mustafa'nın ellerinde bulunan beratları gereğince hak etmiş oldukları ücretin kendilerine verilmesi emredilmiştir.

9	114	1	Evâhir-i L 1213	28 Mart-5 Nisan 1799	Haksız Müdahale	Milas Kadısına ve Milas voyvodasına hüküm Saray silahtar ocağından günlük 47 akçeye mutasarrıf olarak Mısır seraskeri emrinde görevli olan Mustafa, ata inip binmeye güç yetiremediğinden, söz konusu yevmiyeyi oğlu Es-Seyyid İbrahim'e yazdırmıştır. Ancak Hüseyin Halil adlı bir şahıs bahsedilen yevmiyeyi "boştur" diyerek yarısını hazineye bıraktırmış yarısını kendi üzerine yazdırmıştır. Durum divana arz edilince, mukabele defterleri incelenmiştir. Seyyid İbrahim'in hala Milas kazasının Parçı köyünde ikamet ettiği, ancak gıyaben bu paranın ödenemeyeceği, kendisinin bizzat ocağa gelerek ispat-ı vücut etmesi gerektiği bildirilmiştir. Milas voyvodasına hitaben Seyyid İbrahim'in hayatta olup olmadığına dair ilam belgesi göndermesi emredilmiştir.
---	-----	---	-----------------	----------------------	-----------------	--

9	9	184	175	3	Evâl-i B 1218	17-26 Ekim 1803	Alacak Verecek-Haksız Müdahale	Milas kadısına hüküm Milas kazasına bağlı Arpaalanı, Sarıhisar, Balıklı, Yasdura, Mismilon köylerinin malikâne hisseleri evladiyet ve meşrutiyet üzere Yakup bin İsmail ile Eyüp bin İsmail'in uhdesindedir. Bu iki şahıs divana arzda bulunarak söz konusu hisselerin Bostani İbrahim'e tevcih edildiğini ancak İbrahim'in yabancı olduğunu, bu nedenle yapılan tevcihin yanlış olduğunu iddia etmişlerdir. Malikâne hisselerinin İbrahim'den alınarak kendilerine tevcih edilmesini talep etmişlerdir. Konuya dair kayıtlar incelenmiş ve malikâne hisselerinin evlada meşrut yani babadan oğla kalmak şartıyla vakfedildiği anlaşılmıştır. Bostani İbrahim'in aileden mi yoksa yabancı mı olduğunun güvenilir şahitlerin şahadeti ile mahkeme tarafından tespit edilmesi ve divana bildirilmesi emredilmiştir
9	9	184	175	3	Fî Evâl-i L 1218.	14-23 Ocak 1804	Alacak Verecek	Milas kazası nâ'ibine hüküm ki İbrahim nâm kimesne gelüb bunun ammisi oğlu ve bâ-hüccet-i şer'îye vasîsi olduğu Ahmed ve Fatıma nâm sagîrlerin babası Ahmed nâm kimesne bin iki yüz on üç senesine fevt oldukda verâseti irsen sagîr-i mezbûrlara intikâl edüb âherden dahl olunmak îcâb etmez iken bu dahî diyâr-ı aherde bulunduğundan ecânibden Milas kasabası sâkinlerinden İsmail nâm kimesne sagîr-i mezbûrları ahz ve mallarını ekl ve bey' etmekle şimdi bu varub taleb eyledikde hilâf-ı şer'-i şerîf vermeyüb gadr eyledüğün ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe verildiğün bildirüb fetvâ-yı şerîfe mûcebince mahallinde şer'le görülmek bâbında..

10	9	187	3	Z 1218	13 Mart-11 Nisan 1804)	Haksız Müdahale	Milas nâ'ibine hüküm Milas nahiyesine bağlı Mismilon köyü gelirleri malikâne vakfı olarak Ebulmüslim evladına verilmiştir. Köyün malikâne mutasarrıflığı evlattan Bostani İbrahim bin İsmail, Yakub bin İsmail ve Bektaş adlı kişilerin üzerindedir. Bostani İbrahim divana arzuhal yazarak Yakup ve Bektaş'ın kendisi hissesine müdahale ettiklerini iddia etmiştir. Kayıtlar incelendiğinde bahsedildiği gibi bu şahısların müşterek oldukları anlaşılmıştır. Yapılan yersiz müdahalenin men edilmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
22							
3							
Evâhır-i Za 1220							
10-19 Şubat 1806							
Güvenlik							Erzurum vâlisi vezîrim Paşaya ve Milas kadısına hüküm ki Milas kazasına bağlı Uğurlu Köyü sakinlerinden Mehmed Eresne? Adlı şahsın şikâyeti üzerine verilen hükümdür. İddiaya göre aynı köyden Murat oğlu Ali ve arkadaşı Ali oğlu Osman bunu evini basıp darp etmişlerdir. Ayrıca oğlu Halil baskın sırasında korkusundan ölmüştür. Durumun divana intikali üzerine meselenin yerel mahkemede incelenmesi daha önce emredilmiştir. Konu yerel mahkeme tarafından araştırılmış ve iddianın yalan olduğu anlaşılmıştır. Gönderilen mübaşirin mübaşirlik ücretinin yalan yere husumet güden müddeiden (iddia sahibinden) tahsil edilmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir

10	32	1	Fî Evâhir-i Ra 1221	8-17 Haziran 1806	Vakıf	Milas kadısına hüküm ki İbrahim Halife adlı şahsın şikâyeti üzerine verilen hükümdür. Kendisi Mismilon köyünün malikâne gelirlerine mutasarrıftır. Mismilon köyünün malikâne gelirleri Ebulmüslim evlatlarına, divanisi ise has-ı hümayuna ayrılmıştır. Yasdura Kalesi köyü has-ı hümayun köyüdür. Arpaalanı köyünün çeyrek malikâne hissesi Mehmed Paşa İmareti vakfına, üççeyrek malikâne hissesi ile divanisi ise has-ı hümayuna ayrılmıştır. Balıklı köyünün çeyrek malikânesi Mustafa Çelebi'ye, üççeyrek malikâne hissesi ile divanisi ise has-ı hümayûn olarak tahsis edilmiştir. Mismilon köyünün divani mutasarrıfı, Yasdura kalesi mutasarrıfı, Arpaalanı köyü vakıf mütevellisi ve havas-ı hümayun mutasarrıfları birlik olarak İbrahim Halife'ye ait olan mahsul ve vergileri zapt etmişlerdir. Durumun divana intikali üzerine kayıtlar incelenmiş ve yapılan müdahalelerin kanunsuz olduğu tespit edilmiştir. Kanuna aykırı müdahalelerin men edilmesi yönünde işbu hüküm gönderilmiştir.
10	36	3	Evâil-i 1221	17-26 Temmuz 1806	Güvemlik	Milas ve Niksar Kazâları nâ'iblerine hüküm ki Milas sakinlerinden Seyyid Feyzullah Beşe aynı kazadan Ebubekir'in evini basmış, kendisini bıçaklayarak öldürmüştür. Ebubekir'in karısı Emine ve kardeşi Mahmut durumu divana bildirmiştir. Seyyid Feyzullah Beşe Milas ve Niksar kazalarında hareket halinde olması sebebiyle her iki kazanın kadılarına işbu hüküm gönderilerek şahsın yargılanması emredilmiştir.

SONUÇ

Osmanlı Devleti'nde her konuda olduğu gibi adalet mekanizması da gelişim ve değişim göstermiştir. Ahkâm defterleri de bu konuda önemli bir yere sahip olmuştur. İnsanın var olduğu bir ortamda şikâyetin, sorunların olmaması mümkün değildir. Burada önemli olan insanların başvurabileceği, sorunlarının çözüleceği bir merci bulunmasıdır. 18. Yüzyılda Ahkâm Defterlerinin tutulmaya başlanması ile birlikte bu dönemdeki sorunların kayıt altına alındığını görmekteyiz. Günümüzde çoğu çalışmada başvurulacak bir arşiv kaynağı olan ahkâm defterleri bulunduğu dönemin sosyal, ekonomik, güvenlik, arazi ve daha birçok konuda bilgi edinmemizi sağlamaktadır. Ahkam Defterleri dönemin katipleri tarafından kayıt altına alınmış ve sorunlarla ilgili gerekli mercilere iletilmiştir.

Şekil olarak incelenen 10 defter biçimsel olarak incelenmiştir. Ebatları, sayfa sayıları, numarasız sayfalar var ise hangi sayfalar olduğu hakkında bilgi verilerek çalışmaya eklenmiştir. Genel olarak bakıldığında hükümlerin hitapla başlayarak şikâyet edenin tanımı, başvuru şikâyetin konusu, şikâyet hakkında Divan-ı Hümayun 'un kararı ve tarih kısımlarından oluştuğu görülmektedir. Hitapların genellikle kadılarına ve beraberinde valiye, mollaya, voyvodaya edildiği dikkat çekmiştir.

Milas Kazası ile ilgili transkript edilen hükümler genel olarak 6 kategoriye ayrılmıştır. Bunlar; Alacak- Verecek Davaları, Arazi Davaları, Vakıf Davaları, Vergi Problemleri İle İlgili Hükümler, Güvenlik İle İlgili Problemler ve Diğer olarak sınıflandırılmıştır. Çalışmada karşılaşılan hükümlerin dağılımı tablo haline getirilmiştir ve yüzdelik dağılımı ortaya çıkmıştır.

Defterlerde en çok dikkat çeken konulardan birisi güvenlik konusu olmuştur. İnsanlar eşkıyalık, hırsızlık mallarının gasp edilmesi gibi konularda yaşadıkları rahatsızlıkları bildirmişlerdir. Diğer bir konu olarak vergi karşımıza çıkmış bu konuda ise üzerine düşen vergilerin verilmemesi veya haksız vergi alınması hükümlerde çokça görülmektedir. Rüsûm- raiyyet, avarız vergileri hükümlerde karşımıza çıkan vergilerdir. İnsanların birbirleriyle etkileşimde oldukça alacak- verecek meselesi önemli bir sorun haline gelmiştir.

Arazi anlaşmazlıkları da bu defterlerde karşımıza çıkan büyük sorunlardan biri olmuştur. İncelenen ahkâm defterlerinde arazilerden alınan vergiler, arazilerin işletim

şekilleri, Osmanlı Devleti'nin has, zeamet, tımar gibi toprağı işletim şekilleri ise hükümlerde önemli bir rol oynamıştır. Kayıt altına alındığı bölgelerdeki vakıflarla ilgi sorunları da içerisine alan bu defterler vakıfların işletim sistemi, görevlilerin aldıkları ücrette karşılaştığı sorunları veya gelir ve giderleri ile beraberinde vakıf arazileri hakkında bilgi vermektedir.

Bu konuların yanı sıra yukarıda özetlenen kategoriler içerisine girmeyen konularla karşılaşmıştır. Mirasla ilgili sorunlar, nikahla ilgili davalar, su anlaşmazlıkları, mala veya toprağı yapılan haksız müdahaleler, tımar tevcihleri de bu defterlerin transkript edilmesiyle ortaya çıkan konulardır. Bu konular diğer başlığı altında ele alınarak hükümler incelenmiştir.

Sonuç olarak baktığımızda incelediğimiz Erzurum Ahkâm Defterleriyle beraber Osmanlı Devleti'nde kayıt altına alındığı dönemdeki problemleri ve bu problemler karşısında oluşan çözümleri devletin işleyişi ve adalet mekanizması ile beraber verilen önemi göstermektedir.

KAYNAKÇA

ARŞİV KAYNAKLARI

1 Numaralı Erzurum Ahkâm Defteri.

2 Numaralı Erzurum Ahkâm Defteri.

3 Numaralı Erzurum Ahkâm Defteri.

4 Numaralı Erzurum Ahkâm Defteri.

5 Numaralı Erzurum Ahkâm Defteri.

6 Numaralı Erzurum Ahkâm Defteri.

7 Numaralı Erzurum Ahkâm Defteri.

8 Numaralı Erzurum Ahkâm Defteri.

9 Numaralı Erzurum Ahkâm Defteri.

10 Numaralı Erzurum Ahkâm Defteri.

ARAŞTIRMA- İNCELEME ESERLER

ADAK, Abdurrahman, “Güneydoğu Anadolu’da Seyyidler”, *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, C.4, S.3, (Aralık 2004), s.365-376.

AHISKALI, Recep, “Ruûs”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.35, TDV Yayınları, İstanbul 2008, s.272-273.

AHISKALI, Recep, “Tahvil”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.39, TDV Yayınları, İstanbul 2010, s.440.

AKTAŞ, Necati, “Atik Şikâyet Defteri”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.4, TDV Yayınları, İstanbul 1991, s.68.

ATAR, Fahrettin, “Nikâh”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.33, TDV Yayınları, İstanbul 2007, s.112-117.

AYAN, Dursun, “İki Tahıl Ölçüsü Üzerine Sosyomatematik Notlar: Şebinkarahisar Kilesi Ve Gödük”, *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*. C.6, S.1, (Aralık 2004), s.75-82.

AYDIN, Bilgin, “XVI. Yüzyıl Osmanlı Bürokrasisinde Tımar Tevcih Sistemi”, *Osmanlı Araştırmaları*, C.24, S.24, (Aralık 2004), s.29-35.

AYDIN, Dünder, *Erzurum Beylerbeyliği ve Teşkilatı: Kuruluş ve Genişleme Devri 1535-1566*, 1. Baskı. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1998.

AYDIN, Meryem, “Osmanlı Divan Teşkilatı ve 1281-1296/ 1864-1879 Tarihli 19 Numaralı Erzurum Vilâyet Ahkâm Defterinin Tarihi Kıymeti”, *Current Research In Social Sciences*. C.1, S.3, (Temmuz 2015), s.69-83.

ÇITIRIK, Hacer, *4 Numaralı Name-i Hümayun Defteri Transkripsiyonu Ve Değerlendirmesi (H.1203-1206/ M. 1788-1792)*, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis 2014.

ÇİÇEK, Hikmet, “2 Numaralı Ve 1155-1191/ 1742-1777 Tarihli Erzurum Ahkâm Defteri’nin Şekil Ve İçerik İncelemesi”, *Çayeli’nden Erzurum’a Yrd. Doç. Dr. Cemil Kutlu, Selami, KILIÇ ve Ahmet Safa YILDIRIM (Ed), Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 2016*, s.569-586.

DEMİR, Selçuk, *75 Numaralı Mühimme Defteri’nin Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi (s.1-117)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2008.

Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat, “Ahkâm”, Aydın Kitabevi, Ankara 2013.

DÖNDER, Yasin, “XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısında Tortum Kazası”, *History Studies*, C.13, S.4, (Ağustos 2021), s.1185- 1203.

EKİN, Kaan, *9 Numaralı Şikâyet Defterinin Transkripsiyonu Ve İncelenmesi*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2019.

EMECEN, Feridun, “Ağnam Vergisi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.1, TDV Yayınları, İstanbul 1988, s.478-479.

ERKAL Mehmet, “Öşür”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.34, TDV Yayınları, İstanbul 2007, s.97-100.

BAŞAR, Fahameddin, *Osmanlı Eyâlet Tevcihâtı*, 1.Baskı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1997.

GENÇ, İhsan, KÜÇÜK, Mustafa Ve GÜNDOĞDU, Raşit, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, İstanbul 2010.

GÖYÜNÇ, Nejad, “16. Yüzyılda Ruûs Ve Önemi”, *Tarih Dergisi*, C.17, S.22, (Haziran 2011), s.17-34.

GÜLER, Ümit, “Osmanlı Sosyal Hayatında Seyyidler: 18. Ve 19. Yy. Diyarbakir Örneği”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.30, S.1, (Haziran 2021), s.185-221.

GÜRBÜZ, Büşra, *1509 Numaralı Ruûs Defteri (1048-1049/1638-1639) Tahlil Ve Metin*, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane 2010.

HALAÇOĞLU, Yusuf, “Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı”, *Türkler Ansiklopedisi C.IX*. Yeni Türkiye Yayınları, s.795.

İNALCIK, Halil, “Adaletnameler”, *Belgeler*, C.2, S.3-4, 1965, s.49-152.

KALLEK, Cengiz, “Kile”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.25, TDV Yayınları, Ankara 2002, s.567-570.

KANTAROĞLU, Nazmiye Gül, *1 Numaralı Erzurum Ahkâm Defterinin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (s.212-293)*, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Amasya 2019.

KAYA, Fatih, *1465 Numaralı Şer’iye Sicili Defterine Göre Mesudiye’nin Ekonomik, Sosyal Ve Kültürel Yapısı*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2013.

KELEŞ, Ahmet, *3 Numaralı Bosna Ahkâm Defteri Transkripsiyon Ve Değerlendirme (s.1-100)*, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Kırşehir 2020.

KIR, Anıl, *Kâmil Kepeci 217 Numaralı Ruûs Defteri (Metin- Değerlendirme, s.101-202)*, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilecik 2019.

KUL, Muhittin, *1 Numaralı Ve 1155-1162/ 1742-1749 Tarihli Erzurum Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (s.1-65)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2011.

KUZUCU, Serhat ve ÇITIRIK, Hacer, “Osmanlı Tarih Yazımında Önemli Bir Kaynak: Nâme-i Hümayûn Defterleri Ve 4 Numaralı Nâme-i Hümayûn Defterinin Belge Özetleri”, *Otam Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma Ve Uygulama Merkezi Dergisi*. S.40, (Ocak 2016), s.145-166.

KÜÇÜK, Cevdet, “Erzurum”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.11, TDV Yayınları, İstanbul 1995, s.321-329.

KÜÇÜKAŞCI, Mustafa Sabri, “Seyyid”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.37, TDV Yayınları, İstanbul 2009, s.40-43.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, 3. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2013.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S, “Mühimme Defteri”, *Türkiye Diyanet Vakfı. İslam Ansiklopedisi*, C.31, TDV Yayınları, Ankara 2020, s.519-522.

ÖZ, Mehmet, *XV-XVI. Yüzyıllarda Canik Sancağı*, 1. Baskı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1999.

ÖZEN, Firdevs, “İlhanlılar Devrinde Erzurum”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*. C.56, S.2, (Ocak 2016), s.256-286.

SAHİLLİOĞLU, Halil, “Ahkâm Defteri”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.1, TDV Yayınları, İstanbul 1988, s.551.

SARI, Havvanur, “Osmanlı Diplomasisinde Bir Kaynak: Nâme-i Hümâyûn Defterleri Ve 7 Numaralı Defterin Tanıtımı”, *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, C.6, S.10, (Nisan 2020), s.1-26.

SEVİLMİŞ, Özgür, *54 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi (153-220)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2012.

Türkmen, Ercan, Hayli, Selçuk, 2015, *Mesudiye Şehrinin (Ordu) Kuruluş, Gelişme Ve Fonksiyonel Özellikleri*.

<https://www.researchgate.net/publication/321082046>

TÜRKMENOĞLU, Mehmet Ali, “Ahkâm Defterleri: Mahiyetleri, Muhtevaları Ve Osmanlı Araştırmalarında Kullanımları”, *IV. Uluslararası Piri Reis Dil, Tarih, Coğrafya Kongre Bilgi Kitabı*, İksad Yayınevi, Ankara 2021, s.32-39.

UYGUR, Selahaddin, *Anadolu Vilayeti 7 Numaralı Ahkâm Defterine Göre 1745 Yılında Anadolu Eyaletinin Sosyal Ve Ekonomik Durumu*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2003.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin ve ÜSTÜN, Ünal, *Ordu Yöresi Tarihinin Kaynakları II*, 1. Baskı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 2002, s.21-86.

YURTSEVEN, Yılmaz, “Klasik Dönem Osmanlı Devletinde Vergi Adaleti”, *I.Türk Hukuk Tarihi Kongresi Bildirileri*, İstanbul, 2012, s.151-162.

EKLER

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)©

8

[illegible]

11/13/19

[illegible][illegible][illegible][illegible]

11/4/2

[illegible]

محلہ اول

[illegible][illegible]

22

3. Defter Sayfa 7 Hüküm 3

Milas Kadısına Hüküm

Erbâb-ı tımardan Veli nâm sipâhi Südde-i Sa'âdetime 'arz-ı hâl edüb Karhisar-ı Şarkî sancağında Milas nâhiyesinde Bağçeçik nâm karye ve gayriden on yedi bin sekiz yüz yüz akçe tımara berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub tımarı mülhakâtından Milas nâhiyesine tâbî' üç rub' mâlikâne ve dîvânî deyu altı bin akçe yazı ile mukayyed Memi nâm karye ile yine nâhiye-i mezbûra tâbî' Ortaviran ve Çavdar nâm karyeler müşterekiyle kayd ve berâtına dâhil olmağla ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî kurâ-yı mezbûreyi müşterekiyle zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtından berâtı yazusuna göre hissesine düşeni kânûn ve defter mûcebince ahz ve kabz murâd eyledikde karye-i Memi el-mezbûre ve gayriden yedi bin yedi yüz elli akçe tımara mutasarrıf müştereki Mustafa nâm sipâhî berâtı yazusuna göre hissesine isâbet edeni ahz ve kabza kanâ'at etmeyüb hilaf-ı Defter-i Hâkânî berâtı yazusundan ziyâdeye tecâvüz ve bunun berâtı yazusuna göre hissesine isâbet edeni dahî tegallüben ahz ve gadr-ı küllî eyledüğün bildirüb kurâ-yı mezbûre ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî müştereki merkûm ile kendüye zabt ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtından herkese yazusuna göre hissesine düşen kânûn ve defter mûcebince ahz ve kabz etdirilüb hilâf-ı Defter-i Hâkânî müştereki mezkûru beratı yazusundan ziyâdeye tecâvüz etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim rica ve Defter-i Hâne-i Âmiremde mahfûz olan Rûznâmçe-i Hümayûn defter-i icmâle mürâca'at olundukda Milas nâhiyesine tâbî' üç rub' mâlikâne ve dîvânî altı bin akçe yazar Memi nâm karyenin bin akçesi ifrâz ve yine nâhiyesine tâbî' Bağçeçik nâm karye ve gayrihi ile birikdirilüb dört bin beş yüz akçe ber-icmâl ve yine karye-i Memi el-mezbûrenin üç bin akçesi ve beş bin akçe yazar Ortaviran nâm karyenin dahî bin akçesi ifrâz ve yine nâhiye-i mezbûra tâbî' yedi bin üç yüz akçe yazar Çavdar nâm karyenin üç bin sekiz yüz akçesi ifrâz ve birikdirilüb ma'a-gayruhu on yedi bin sekiz yüz akçe ze'âmet deyu ol dahî başka ber-icmâl ve icmâl-i evvel tamâmen ve icmâl-i sâninin on bir bin sekiz yüz ve karye-i Memiş ve Ortaviran ve Çavdar el-mezbûrelerin bin beş yüz akçe mahlûl ve icmâlî merkûm Veli ve icmâl-i sâninin beş bin üç yüz akçesi Defter-i Hâkânî'de mastûr olduğu üzere merkûm Mustafa kayıtlarında olmağın icmâl-i sâninin müfredâtı yazusundan bin dört yüz akçe tekerrür ve tecâvüz etmekle bu takdîrce ber-mûceb-i taksîm Memi karyesinden dört bin dört yüz seksen iki ve Ortaviran karyesinden iki bin otuz sekiz ve Çavdar karyesinden iki bin beş yüz seksen

iki ve zikrolunan karye-i Memi ve Ortaviran ve Çavdar el-mezbûrelerden bin beş yüz akçe mahlûl icmâl-i merkûmu Veli'nin hissesine isâbet ve iktizâ eyledikde bi'l-fi'il defter emîni El-Hâc Mehmed Rafî dâme mecduhû arz etmeğın arzı mûcebince amel olunmak içün emr-i şerîfım yazılmışdır. Fî Evâhir-i S sene (1)163

6. Defter Sayfa 84 / Hüküm 3

Milas kadısına hüküm

Zu'amâdan İsmail zîde kadruhû gelüb Karahisar-ı Şarkî sancağında Milas nâhiyesinde Musalu nâm karye ve gayriden yirmi bir bin dört yüz akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu ze'âmetinin baş kalemi olan sâlifü'z-zikr Musalu karyesinin rub' mâlikâne vakf-ı imâret-i Mehmed Paşa ve üç erbâ' mâlikâne ve dîvânîsi tımar ve müstakil bunun kaydına dâhil ve karye-i Musalu ve icmâline dâhil kurâ icmâllü ze'âmet karyelerinden ve bu makûle icmâllü ze'âmet karyeleri serbest olmak kânûn-ı mukarrer olmağla rûsûm-ı serbestiyesine âherden dahl olunmak icâb ve iktizâ etmez iken mîr-i mîrân ve mirlivâ ve mütesellim ve voyvoda ve sâ'ir ehl-i örf tâ'ifesi tarafından hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve mugâyir-i kânûn rûsûm-ı serbestiyesine fuzûlî müdâhale ve te'addî ve ta'arruzdan hâlî olmayub ol vechile ze'âmeti mahsûlünün kesr ve noksân terettübüne bâ'is ve bâdî ve gadr sevdâsında oldukların bildirüb Defter-i Hâkânî mücebince kânûn üzere amel olunub hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve mugâyir-i kânûn ehl-i örf tâ'ifesi tarafından rûsûm-ı serbestiyesine dahl ve ta'arruz etdirilmeyüb men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum Defterhâne-i Âmiremde mahfûz Rûznâmçe-i Hümayûn defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Milas nâhiyesine tâbî' seksen üç nefer re'âyâ ve altı zemin ile karye-i Musalu rub' mâlikâne vakf-ı imâret-i Mehmed Paşa ve üç erbâ' mâlikâne dîvânî tımar ve hâsılı tahtında nîm ve hinta ve tamâm-ı bâdihevâ ve arûsâne yekûn ma'a-gayruhû üç bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde maa-gayruhâ birikdirülüb yirmi bin dokuz yüz akçe ze'âmet deyü ber-icmâl ve tamâmen mûmâ-ileyh İsmail'in kaydında olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın imdi icmâllü ze'âmet karyeleri serbest olmak kânûn-ı mukarrer olmağla vâki' olan rûsûm-ı serbestiyesine hâricden dahl olunmak câiz değildir. Bu bâbda Defter-i Hâkânî mücebince kânûn üzere amel olunmak için yazılmışdır. Fî Evâhir-i R sene (1)191

7. Defter Sayfa 172 / Hüküm 4

Milas kadısına hüküm

Karahisar-ı Şarkî sancağında Milas nâhiyesine tâbî' İspanasa nâm karye ahâlîleri 'arz-ı hâl edüb kadîmü'l-eyyâmdan beri otundan ve suyundan intifâ edüb bâ-temessük mutasarrıf oldukları karyelerinin hudûdu Deliklikaya Tepeağrık Karapınar Dere ta'kîben Kıyaktepe Sulağı Ormanı ta'kîben Yanık nâm Sulak Topol Taş tarîki ta'kîben Kuşkayası Batak Su Tavşanlı Nehri cârî ile mahdûd olub âherden dahl ve ta'arruz olunmak icâb etmez iken civârlarında vâki' Yavadı karyesi ahâlîleri İspana karyesi hudûdu dâhilindeki arâzî ve merâlarına tecâvüz birle İspana karyesi ahâlîsinin zarûret ve müzâyakalarına bâ'is ve bâdî oldukların bildirüb Yavadı karyesi ahâlîsinin vâki' müdâhale ve tecâvüzlerini men' ve def' buyrulması beyânıyla emr-i şerîfim sudûrunu istid'â etmeğin kânûnu Dîvân-ı Hümâyûnumdan su'âl olundukda kadîmü'l-eyyâmdan beri koyun ve sâ'ir davarları ra'y edegeldikleri bâlâda mastûr hudûdlar dâhilindeki arâzî ve merâlar İspana karyesi ahâlîsine 'âid olduğu huzûr-ı şer' de lede't-terâfu' müslimîn şehâdetleriyle tebeyyün ve tahakkuk eylediği eylediği mahallinden vârid olan i'lâm-ı şerîfde ifâde ve beyân olunduğundan sen ki kadı-i mûmâ-ileyhsin inde't-terâfu' sâbit olduğuna göre mütecâviz Yavadı karyesi ahâlîlerinin kadîme ve kânûna mugâyir vâki' te'addî ve tecâvüzlerini men' ve def' birle ihkâk-ı hak ve kânûn üzere amel olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır. Fî Evâhir-i Ca sene (1)198

8. Defter Sayfa 119 / Hüküm 1

Milas kadısına hüküm ki

Kazâ-i mezbûra tâbî‘ Öğrek ve Çorak nâm karyeler ahâlîleri gelüb bunların kazâ-i mezbûra tâbî‘ Karamerek nâm karye toprağına vâki‘ resmî defterde mukayyed mezkûr Karamerek karyesi ahâlîsiyle ma’a-müşâ‘ ve müşterek ebâ-an-ced yaylak yerlerine iki yüz seneden berü mutasarrıf ve beher sene zamânında koyun ve sâ’ir davarlarıyla varub yaylayub otundan ve suyundan intifâ‘ ve tahammüllerine göre resmin sâhib-i arza edâ etdikleri ve resimlü yaylaklarına âherden müdâhale olunmak îcâb etmez iken mezkûr Karamerek karyesi ahâlîsi zuhûr ve ol yaylak bizim karyemiz toprağındadır sizin hayvânâtınızı yaylatmazız deyü hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i kadîm fuzûlî müdâhale ve ol vechile bunların hayvânâtlarının zarûret ve müzâyakalarına bâ’is ve bâdî ve gadr-ı küllî sevdâsında oldukların bildirüb kânûn üzere amel olunub mezkûr Karamerek karyesi ahâlîsinin hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i kadîm ol vechile zâhir olan müdâhale ve te’addîleri men‘ ve def‘ olunmak bin emr-i şerîfim sudûrunu istid’â ve Dîvân-ı Hümâyûn’umdan kânûnu su’âl olundukda münâza‘un fihâ olan resmî defterde mukayyed yaylaka dahl eden mezkûr Karamerek karyesi ahâlîsinin mahsûs ve müstakil kadîmî yaylakları olmayub fi’l-hakîka mezkûrân Öğrek ve Çorak karyesi ahâlîleriyle mezkûr Karamerek karyesi ahâlîsinin iki yüz seneden berü müşâ‘ ve müşterek mutasarrıf ve beher sene zamânında koyun ve sâ’ir davarlarıyla çıkub yaylayub otundan ve suyundan intifâ‘ ve tahammüllerine göre sâhib-i arza edâ edegeldikleri resimlü yaylakları iken mezkûr Karamerek karyesi ahâlîsi sizin hayvânâtınızı ol yaylak yerlerinde yaylatmazız deyü kadîme mugâyir fuzûlî müdâhale eyledikleri vâki‘ ise men‘ ve def‘ ve ol yaylak kadîmîsi üzere müşâ‘iyet vechile zabt etdirilmek muvâfık-ı kânûndur deyü tahrîr olunmağla kânûn üzere amel olunmak. Fî Evâsıt-ı L sene 1200. Hâsib.

9. Defter Sayfa 184 / Hüküm 1

Milas kazâsı nâ'ibine hüküm ki

İbrahim nâm kimesne gelüb bunun ammisi oğlu ve bâ-hüccet-i şer'îye vasîsi olduğu Ahmed ve Fatıma nâm sagîrlerin babası Ahmed nâm kimesne bin iki yüz on üç senesine fevt oldukda verâseti irsen sagîr-i mezbûrlara intikâl edüb âherden dahl olunmak îcâb etmez iken bu dahî diyâr-ı aherde bulunduğundan ecânibden Milas kasabası sâkinlerinden İsmail nâm kimesne sagîr-i mezbûrları ahz ve mallarını ekl ve bey' etmekle şimdi bu varub taleb eyledikde hilâf-ı şer'-i şerîf vermeyüb gadr eylediğün ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe verildiğün bildirüb fetvâ-yı şerîfe mücebince mahallinde şer'le görülmek bâbında. Fî Evâil-i L sene 1218. Nazîf.

10. Defter Sayfa 36 / Hüküm 2

Milas ve Niksar Kazâları nâ'iblerine hüküm ki

Milas kazâsı sâkinlerinden Mahmûd nâm kimesne ile Emine nâm hâtûn gelüb mezbûr Mahmûd'un karındaşı ve bâ-hüccet-i şer'îye vasîsi olduğu Bekir nâm sagîrin babası ve mezbûre Emine'nin zevci Ebubekir nâm kimesne kendü hâlinde ırzıyla mukayyed olub hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' ve te'addîsi olmayub dahl olunmak îcâb etmez iken Milas kazâsı sâkinlerinden Seyyid Feyzullah Beşe demekle meşhûr kimesne kendü hâlinde olmayub bin iki yüz on altı senesinde mezbûr Ebubekir'in menziline duhûl ve bıçak ile darb ve bi-gayr-i hak katl edüb gadr-ı küllî eylediğın ve bu bâbda da'vâsına muvâfık Şeyhülislâm'dan fetvâ-yı şerîfe verildiğın ve mezbûr kâh Milas ve kâh Niksar kazâlarında mürûr ubûr üzere olduğın bildirüb mahallinde şer'ler görölüb ber-muktezâ-yı şer'-i enver icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek bâbında. Fî Evâil-i Ca sene 1221. Nazîf.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı

Kişisel Bilgiler

İletişim Bilgileri

Öğrenim Bilgileri

